



**CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA**

MD-2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.69, tel. (+373 22) 26 60 02,  
fax: (+373 22) 26 61 00, web: [www.ccrm.md](http://www.ccrm.md), e-mail: [ccrm@ccrm.md](mailto:ccrm@ccrm.md)

Nr. 06/1-1294- dd

din 15. 06. 2022

**Domnului Igor GROSU,  
Președintele Parlamentului Republicii Moldova**

**Stimate Doamnă Președinte,**

Conform prevederilor art.34 alin.(2) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.260 din 07.12.2017, Vă remitem, pentru informare și examinare, după caz, în cadrul Comisiei parlamentare de control al finanțelor publice, la adresa electronică ([ddp@parlament.md](mailto:ddp@parlament.md)), Hotărârea Curții de Conturi nr.25 din 30 mai 2022 și Raportul auditului conformității asupra managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în anul 2021.

Anexă: 44 file.

**Cu respect,**



**Marian LUPU**  
Președinte

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI	
REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr. <u>1448</u>	
<u>-15-</u>	<u>06</u> <u>2022</u>
Ora _____	



## CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

### HOTĂRÂREA nr. 25

din 30 mai 2022

#### cu privire la Raportul auditului conformității asupra managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în anul 2021

Curtea de Conturi, în prezența secretarilor de stat ai Ministerului Finanțelor, dñii Ion Gumene și Vladimir Arachelov; șefei Direcției datorii publice a Ministerului Finanțelor, dna Elena Matveeva; șefului Direcției Trezoreria de Stat a Ministerului Finanțelor, dl Maxim Ciobanu; șefului Secției datorii externă și recreditare a Ministerului Finanțelor, dl Alexandru Rodideal; Directoarei Instituției Publice „Oficiul de Gestionare a Programelor de Asistență Externă”, dna Raisă Cantemir, precum și a altor persoane cu funcții de răspundere, în cadrul ședinței în format video, călăuzindu-se de art. 3 alin. (1) și art. 5 alin. (1) lit. a) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova<sup>1</sup>, a examinat Raportul auditului conformității asupra managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în anul 2021.

Misiunea de audit public extern a fost realizată conform Programului activității de audit al Curții de Conturi pe anul 2022<sup>2</sup>, având drept scop oferirea asigurării asupra conformității managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat realizat de către Ministerul Finanțelor în anul 2021, în raport cu prevederile cadrului regulator din domeniu, iar raportarea acesteia este conformă ca parte componentă a Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2021, în vederea formulării unei concluzii generale de audit și înaintarea, după caz, a recomandărilor relevante.

Auditul public extern s-a desfășurat în conformitate cu Standardele Internaționale ale Instituțiilor Supreme de Audit, aplicate de Curtea de Conturi, în special ISSAI 100, ISSAI 400 și ISSAI 4000<sup>3</sup>.

Examinând Raportul de audit, Curtea de Conturi

#### A CONSTATAT:

Ministerul Finanțelor, în anul 2021, a asigurat gestionarea datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în conformitate cu cadrul legal de reglementare a domeniului, fiind respectate plafoanele aprobate prin Legea bugetară anuală. Totodată, activitățile de control intern aferente managementului existent sunt parțial eficiente, context în care acesta necesită îmbunătățiri continue, în special pe domeniile la care au fost identificate problematici, precum: creșterea în continuare a soldurilor datoriei debitorilor garantați pentru împrumuturile interne și

<sup>1</sup> Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr. 260 din 07.12.2017 (în continuare – Legea nr.260 din 07.12.2017).

<sup>2</sup> Hotărârea Curții de Conturi nr.75 din 28.12.2021 „Privind aprobarea Programului activității de audit al Curții de Conturi pe anul 2022”.

<sup>3</sup> Hotărârea Curții de Conturi nr.2 din 24.01.2020 „Cu privire la Cadrul-Declarațiilor Profesionale ale INTOSAI”.

externe și a beneficiarilor recreditați, inclusiv a celor cu termenul de achitare expirat; imposibilitatea rambursării de către unii agenți economici a mijloacelor recreditate, care anual condiționează anulări ale acestor datorii și suportarea unor cheltuieli neprevăzute din contul bugetului de stat pentru onorarea obligațiilor de stat; proiectele recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor înregistrează în continuare nivelul cel mai redus al ratei de recuperare a resurselor financiare; valorificarea surselor externe pentru implementarea proiectelor continuă să rămână la nivel redus; debursarea împrumuturilor are loc cu întârziere în unele cazuri, iar achitarea comisiunilor prevăzute în acordurile de împrumut se efectuează din suma contractată și/sau nedebursată a împrumutului, ca rezultat fiind generate cheltuieli suplimentare la bugetul de stat, majorând povara asupra acestuia. Concomitent, auditul public extern menționează despre necesitatea completării cadrului legal cu prevederi aferente înregistrării împrumuturilor externe în situațiile în care debursarea și ratificarea acestora au loc în perioade de raportare diferită.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art.14 alin.(2), art.15 lit. d) și art.37 alin.(2) din Legea nr.260 din 07.12.2017, Curtea de Conturi

#### HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Raportul auditului conformității asupra managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în anul 2021, anexat la prezenta Hotărâre.

2. Prezenta Hotărâre și Raportul de audit se remiț:

2.1. Parlamentului Republicii Moldova, pentru informare și examinare, după caz, în cadrul Comisiei parlamentare de control al finanțelor publice;

2.2. Președintelui Republicii Moldova, pentru informare;

2.3. Guvernului Republicii Moldova, pentru informare;

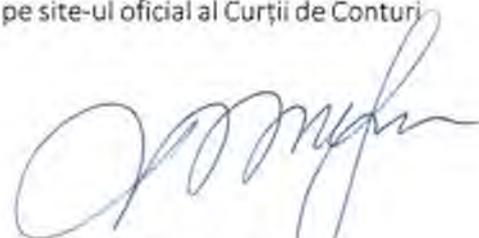
2.4. Ministerului Finanțelor, pentru luare de atitudine și asigurarea implementării recomandărilor cuprinse în Raportul de audit.

3. Prin prezenta Hotărâre, se exclude din regim de monitorizare Hotărârea Curții de Conturi nr.31 din 28 iunie 2021 „Cu privire la Raportul auditului conformității asupra managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în anul 2020”, ca urmare a realizării la nivel de 50% a recomandărilor înaintate în cadrul misiunii de audit precedente și a reiterării celor implementate parțial.

4. Prezenta Hotărâre intră în vigoare din data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și poate fi contestată cu o cerere prealabilă la autoritatea emițentă în termen de 30 de zile de la data publicării. În ordine de contencios administrativ, Hotărârea poate fi contestată la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (MD-2068, mun. Chișinău, str. Kiev nr.3), în termen de 30 de zile din data comunicării răspunsului cu privire la cererea prealabilă sau din data expirării termenului prevăzut pentru soluționarea acesteia.

5. Curtea de Conturi va fi informată, în termen de 6 luni din data publicării Hotărârii în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, despre acțiunile întreprinse pentru executarea subpunctului 2.4. din prezenta Hotărâre.

6. Hotărârea și Raportul auditului conformității asupra managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în anul 2021 se plasează pe site-ul oficial al Curții de Conturi (<https://www.ccrm.md/ro/decisions>).



Marian LUPU,  
Președinte

Anexă  
la Hotărârea Curții de Conturi  
nr. 25 din 30 mai 2022



## CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

---

MD-2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.69, tel.: (+373 22) 26 60 02, fax: (+373 22) 26 61 00,  
[www.ccrm.md](http://www.ccrm.md); e-mail: [ccrm@ccrm.md](mailto:ccrm@ccrm.md)

---

RAPORTUL  
auditului conformității asupra managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și  
recreditării de stat în anul 2021

## CUPRINS

LISTA ACRONIMELOR.....	3
GLOSĂR.....	4
I. SINTEZA.....	6
II. PREZENTARE GENERALĂ.....	8
III. SFERA ȘI ABORDAREA DE AUDIT.....	9
3.1. Mandatul legal și scopul auditului.....	9
3.2. Abordarea auditului.....	10
IV. CONSTATĂRI.....	11
4.1. Managementul existent în cadrul MF a asigurat conformitatea administrării și înregistrării datoriei de stat (interne și externe)?.....	11
4.1.1. Datoria de stat a înregistrat o creștere majoră, fiind componenta semnificativă în cadrul datoriei publice.....	11
4.1.2. Datoria de stat internă crește în continuare, piața VMS fiind dependentă de sectorul bancar autohton, principalul investitor în VMS.....	13
4.1.3. Băncile supuse lichidării rambursează de la an la an tot mai puține mijloace aferente datoriei față de MF, în așa fel crescând riscul ca această datorie să devină nerecuperabilă.....	16
4.1.4. Datoria de stat externă crește în continuare, bugetul de stat devenind tot mai dependent de finanțarea externă.....	17
4.1.5. Ca și în anii precedenți, nivelul de valorificare a resurselor externe de către unitățile de implementare a proiectelor finanțate din surse externe rămâne în continuare scăzut.....	22
4.2. Managementul existent în cadrul MF a asigurat conformitatea administrării garanțiilor de stat?.....	24
4.3. Managementul existent în cadrul MF a asigurat conformitatea administrării mijloacelor destinate recreditării de stat?.....	26
4.4. Măsurile întreprinse în vederea implementării recomandărilor precedente ale Curții de Conturi.....	28
V. CONCLUZIE GENERALĂ.....	28
VI. RECOMANDĂRI MINISTERULUI FINANTELOR.....	28
Semnăturile echipei de audit.....	29
ANEXE.....	30

## LISTA ACRONIMELOR

AID	Asociația Internațională de Dezvoltare
ATM	Perioada medie de maturitate
ASP	Agencia Servicii Publice
BC	Bancă comercială
BDCE (CEB)	Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BEI	Banca Europeană de Investiții
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BM	Banca Mondială
BNM	Banca Națională a Moldovei
BNS	Biroul Național de Statistică
BT	Bonuri de trezorerie
CE	Comunitatea Europeană
OGP AE	Oficiul de Gestionare a Programelor de Asistență Externă
DMFAS	Sistem de Management al Datoriei și Analiză Financiară
DST	Drepturi speciale de tragere
FIDA (IFAD)	Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă
FMI	Fondul Monetar Internațional
IFP	Instituție financiară participantă
ÎS	Întreprindere de stat
JICA	Agencia Japoneză pentru Cooperare Internațională
MF	Ministerul Finanțelor
ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii
OS	Obligațiuni de stat
PIB	Produs intern brut
RM	Republica Moldova
SA	Societate pe acțiuni
SI	Sistem informațional
SRL	Societate cu răspundere limitată
UAT	Unitatea administrativ-teritorială
UCIP-IFAD	Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor finanțate de FIDA
UE	Uniunea Europeană
UNCTAD	Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare
VMS	Valori mobiliare de stat

## GLOSAR

<i>Asistență financiară (cooperare)</i>	Suport financiar sub formă de împrumuturi, granturi, inclusiv livrări de bunuri și/sau lucrări pentru implementarea proiectelor/programelor.
<i>Beneficiar al recreditării</i>	Orice persoană fizică sau juridică care este beneficiar final al mijloacelor recreditate.
<i>Contract de garanție de stat</i>	Contract de fidejusiune între stat și creditor, prin care statul se obligă să plătească, integral sau parțial, creditorului datoria debitorului garantat (a persoanei fizice beneficiar în cadrul Programului de stat „Prima casă” sau a persoanei juridice care a obținut împrumut sub garanție de stat), apărută din împrumuturi interne sau externe, în cazul în care debitorul garantat nu execută obligațiile sale față de creditor.
<i>Datorie a sectorului public</i>	Totalitatea datoriei de stat, a datoriei unităților administrativ-teritoriale, a datoriei Băncii Naționale a Moldovei, a datoriei ce rezultă din împrumuturile interne și externe ale întreprinderilor de stat/municipale și ale societăților comerciale cu capital integral sau majoritar public.
<i>Datorie de stat</i>	Obligațiile contractuale pecuniare curente și scadente ale statului și dobânzile datorate și neonorate, apărute din calitatea statului de debitor sau fidejutor, fiind contractate, în numele Republicii Moldova, de către Guvern, prin intermediul Ministerului Finanțelor, în monedă națională sau în valută străină.
<i>Datorie de stat externă</i>	Parte integrantă a datoriei de stat, care reprezintă totalul sumelor obligațiilor neonorate și dobânzilor datorate și neonorate, contractate, în numele Republicii Moldova, de către Guvern, prin intermediul Ministerului Finanțelor, de la nerezidenții Republicii Moldova. Valorile mobiliare de stat emise pentru a fi plasate pe piețele financiare internaționale, care sunt procurate de rezidenții ai Republicii Moldova, sunt atribuite datoriei de stat externe.
<i>Datorie de stat internă</i>	Parte integrantă a datoriei de stat ce reprezintă totalul sumelor obligațiilor neonorate și dobânzilor datorate și neonorate, contractate, în numele Republicii Moldova, de Guvern, prin intermediul Ministerului Finanțelor, de la rezidenții Republicii Moldova. Valorile mobiliare de stat emise pentru a fi plasate pe piața internă a Republicii Moldova, care sunt procurate de către nerezidenți, sunt atribuite datoriei de stat interne.
<i>Deservire a datoriei</i>	Plata sumei principale, a dobânzii și a altor sume aferente, prevăzute în contractele din care rezultă datoria.
<i>Garanție de stat</i>	Angajament asumat, în contul și în numele statului, de către Guvern, în calitate de garant, de a plăti la scadență obligațiile neonorate ale debitorului garantat.
<i>Instituții Financiare Participante (IFP)</i>	Băncile comerciale și unele organizații de creditare nebancaară, selectate pentru îndeplinirea funcției de intermediere a liniilor de credit din resurse directe sau din resurse de refinanțare (revolving)

<i>Instrument al datoriei</i>	În baza criteriilor stipulate de donatorii acestor resurse, care sunt destinate întreprinderilor mici și mijlocii ale sectorului privat. Obligație financiară care presupune efectuarea plăților sumei principale și/sau a dobânzii de către debitor în favoarea creditorului, la o anumită dată în viitor.
<i>Împrumut de stat</i>	Relație contractuală prin care creditorul transmite în proprietatea statului mijloace, cu condiția rambursării acestora de către stat la expirarea termenului pentru care au fost acordate.
<i>Recreditare</i>	Acordarea de împrumut beneficiarilor recreditării din contul mijloacelor obținute din împrumuturi de stat.
<i>Sumă principală</i>	Sumă acordată în cadrul unui împrumut.
<i>Serviciul datoriei de stat</i>	Plățile de dobândă și comisioanele aferente datoriei.
<i>Termen scurt</i>	Perioadă de rambursare de până la un an și/sau de rambursare la solicitarea creditorului în lipsa termenului de scadență.
<i>Termen mediu</i>	Perioadă de timp de 3 ani ce vizează termenul pentru care sunt stabilite obiectivele și este analizată evoluția indicatorilor aferenți datoriei de stat în cadrul Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu”.
<i>Termen lung</i>	Perioadă de rambursare de la un an și mai mare.
<i>Valoare mobiliară de stat</i>	Instrument al datoriei de stat emis în formă de titlu financiar negociabil.
<i>VMS convertite</i>	Soldul împrumuturilor contractate anterior de la BNM.

## I. SINTEZA

Prezentul Raport de audit este destinat: *Parlamentului și Guvernului Republicii Moldova* – pentru informare, luare de atitudine și utilizare a informațiilor la luarea deciziilor/inițiativelor aferente politicilor statului în domeniul administrării datoriei de stat și *societății civile, altor părți interesate*.

Ca urmare a generalizării constatărilor și concluziilor formulate în procesul de audit, se prezintă rezumatul acestora, fiind relatate următoarele.

La finele anului 2021, soldul datoriei de stat, potrivit datelor raportate de MF, a constituit 77 752,7 mil. lei, din care: datoria de stat externă – 44 471,3 mil. lei (57,2%), și datoria de stat internă – 33 281,4 mil. lei (42,8%). În totalul datoriei de stat, ponderea majoră este deținută de datoria de stat externă (57,2%), ceea ce denotă că majoritatea obligațiilor statului sunt față de creditorii externi, care fiind în totalitate denominate în valută străină, sunt supuse riscului valutar.

Ponderea datoriei de stat în PIB constituie 32,1%, fiind în descreștere în comparație cu anul precedent, cu 1,9 p.p.

Pentru deservirea datoriei de stat, în anul 2021 au fost achitate mijloace financiare în sumă totală de 31 544,1 mil. lei, sau cu 15 430,1 mil. lei mai mult în comparație cu anul 2020, din care 29 646,8 mil. lei pentru rambursarea sumei principale și răscumpărarea VMS ajunse la scadență și 1 897,3 mil. lei pentru plata dobânzilor și comisioanelor.

În totalul cheltuielilor bugetului de stat consolidat, serviciul de stat (plata dobânzilor și comisioanelor) constituie 3,5%, fiind în descreștere în comparație cu anul precedent.

Din totalul datoriei de stat interne, 56,4% (18 778,2 mil. lei) revin VMS emise pe piața primară, 37,1% (12 351,2 mil. lei) – VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat, și 6,5% (2 152,0 mil. lei) – VMS convertite.

În totalul VMS emise pe piața primară aflate în circulație (18 778,15 mil. lei), ponderea majoră revine BT cu scadența de 364 zile – 50,84% (9 546,21 mil. lei), fiind urmate de BT cu scadența de 182 zile – 29,22%. Principalii investitori în VMS emise de MF continuă să rămână Băncile comerciale, la situația din 31 decembrie 2021, pe piața valorilor mobiliare activând 9 dealeri primari, cei mai activi fiind: B.C. „Moldova-Agroindbank” S.A. (4 174,5 mil. lei), B.C. „Victoriabank” S.A. (3 786,7 mil. lei) și B.C. „Moldinconbank” S.A. (3 672,2 mil. lei). Însă, interesul pentru VMS al investitorilor nebankari este în scădere, de la 10,16% în anul 2020 la 7,38% în anul 2021. (pct. 4.1.2)

La fel ca și în anii precedenți, se atestă un nivel scăzut de restituire a datoriei de către băncile supuse lichidării, pe parcursul anului 2021 fiind restituite doar 111,5 mil. lei. Astfel, din totalul datoriei preluate de către MF în sumă de 13 769,7 mil. lei, la situația din 31.12.2021, băncile supuse lichidării au restituit doar 1 963,3 mil. lei, ceea ce constituie doar 14,3%. Totodată, pentru executarea obligațiilor derivate din garanțiile de stat sus-numite, în anul 2021, MF a răscumpărat OS în sumă totală de 260,0 mil. lei, la finele anului 2021, datoria MF față de BNM constituind 12 351,2 mil. lei. Conform situației din 31.12.2021, dobânda totală achitată pentru răscumpărarea OS a constituit 3 071,1 mil. lei, din care 607,9 mil. lei au fost achitate în anul 2021. Auditul evidențiază că, până la răscumpărarea integrală a OS respective (anul 2041), dobânda care urmează a fi achitată constituie 8 111,4 mil. lei. (pct. 4.1.3)

În totalul datoriei de stat, componenta semnificativă (57,2%) reprezintă datoria de stat externă, care este în creștere continuă, în anul 2021 ajungând la 2 506,1 mil. dol. SUA (echivalentul a 44 471,3 mil. lei), în așa fel bugetul de stat devenind tot mai dependent de finanțarea externă. În comparație cu anul precedent, datoria de stat externă în anul 2021 a crescut cu 11,8% (+264,7 mil. dol. SUA).

Verificările de audit asupra soldului datoriei de stat externe au relevat o divergență în sumă de 80,0 mil. dol. SUA între datele raportate de MF și de BNM, care sunt cauzate de metodologiile diferite de raportare. Această divergență reprezintă valoarea primelor tranșe la împrumuturile acordate de FMI în luna decembrie 2021, prin intermediul mecanismului extins de creditare (ECF) și mecanismului de finanțare extinsă (EFF), raportate de BNM (conform metodologiei FMI), dar neraportate de MF, în conformitate cu cadrul legal național. Situația creată este în detaliu descrisă la pct. 4.1.4 din prezentul Raport de audit. (pct. 4.1.4)

Volumul total al debursărilor de împrumuturi externe în anul 2021 a constituit 522,0 mil. dol. SUA (echivalentul a 9 191,8 mil. lei), din care 187,6 mil. dol. SUA (35,9%) au fost destinate pentru finanțarea proiectelor investiționale, iar 334,4 mil. dol. SUA (64,1%) pentru asistența financiară în susținerea bugetului, ceea ce denotă că politica statului este concentrată în principal pe finanțarea cheltuielilor pentru consumul curent.

Pentru achitarea *serviciului datoriei de stat interne*, în anul 2021 au fost utilizate mijloace financiare în sumă totală de 1 519,3 mil. lei, cel mai costisitor instrument de datorie fiind VMS emise pe piața primară, pentru care s-au achitat dobânzi și cupoane în sumă totală de 807,0 mil. lei.

Pentru *deservirea datoriei de stat externe* s-au utilizat mijloace financiare în sumă de 160,6 mil. dol. SUA (echivalentul a 2 836,5 mil. lei), din care: 139,2 mil. dol. SUA pentru rambursarea sumelor principale și 21,4 mil. dol. SUA pentru achitarea dobânzilor și comisioanelor aferente. (pct. 4.1.2)

Similar anilor precedenți, nivelul de valorificare a împrumuturilor este foarte scăzut, iar debursarea împrumuturilor, în unele cazuri are loc cu întârziere, achitarea dobânzilor și comisioanelor fiind efectuată din bugetul de stat, drept rezultat fiind generate cheltuieli suplimentare la bugetul de stat. În acest context, auditul evidențiază 34 de împrumuturi la care au fost înregistrate solduri nedebursate, un împrumut fiind cu termenul de debursare expirat și al cărui nivel de valorificare este scăzut, iar în unele cazuri nu au fost efectuate deloc trageri. Suma totală a comisioanelor achitate pentru cele 34 de împrumuturi, pe parcursul perioadei 2010-2021, constituie circa 16,1 mil. dol. SUA, din care 2,3 mil. dol. SUA au fost achitate în anul 2021. Nerespectarea de către instituțiile beneficiare a termenului de implementare a proiectelor, a fost cauzată în principal de: neîndeplinirea în termen a condițiilor de debursare prevăzute în contractele de împrumut, restructurarea proiectelor sau modificarea componentelor acestora (care, în cele mai dese cazuri, nu sunt acceptate de finanțatori), procesele îndelungate de achiziție, planificarea nerațională a timpului de executare a lucrărilor sau de prestare a serviciilor, executarea lentă a lucrărilor de către antreprenorii locali, situația epidemiologică provocată de infecția COVID-19 și consecințele acesteia etc. (pct. 4.1.5)

În anul 2021 a fost înregistrat al doilea caz de onorare/activare a garanției de stat, în cadrul Programului de stat „Prima casă”, din contul bugetului de stat fiind dezafectate mijloace financiare în sumă totală de 183,3 mii lei. În acest context, auditul identifică riscul de creștere a numărului

de beneficiari care nu vor fi în stare să-și onoreze obligațiunile față de creditele contractate, în condițiile în care rata inflației este în creștere de la an la an<sup>1</sup>. (pct. 4.2)

Deși MF întreprinde măsuri în vederea administrării conforme a garanțiilor de stat, acestea sunt insuficiente, fiind admise formarea datoriilor aferente, majoritatea fiind cu termenul de achitare expirat și care sunt practic nerecuperabile. Astfel, la situația din 31.12.2021, datoria debitorilor garantați constituie 453,9 mil. lei, din care 453,7 mil. lei (99,9%) este datorie cu termenul expirat. (pct. 4.2)

În anul 2021 au crescut datoriile cu termenul de achitare expirat, aferente mijloacelor recreditate prin intermediul MF, care tot mai mult sunt supuse riscului de nerecuperare. Astfel, suma totală a datoriilor cu termenul de achitare expirat constituie 295,9 mil. lei, din care 9,9 mil. lei sunt imposibil de recuperat deoarece reprezintă datoria a 2 întreprinderi care lipsesc din Registrul de stat al persoanelor juridice. (pct.4.3)

În prezentul Raport de audit sunt elucidate principalele constatări și concluzii ale auditului, care au permis înaintarea unor recomandări MF, orientate spre îmbunătățirea procesului de gestionare și raportare a datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat.

## II. PREZENTARE GENERALĂ

Managementul datoriei sectorului public este reglementat de Legea nr.419 din 22.12.2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat, Hotărârile Guvernului nr.1136 din 18.10.2007<sup>2</sup> și nr.696 din 30.08.2017<sup>3</sup>, precum și de alte acte normative.

Responsabilitatea Ministerului Finanțelor, autorizat de Guvern, este de a administra datoria de stat, garanțiile de stat și recreditarea de stat, de a asigura deservirea datoriei de stat, precum și de a înregistra toate tranzacțiile efectuate. De asemenea, MF, prin prisma atribuțiilor ce-i revin, acumulează, generalizează, monitorizează și raportează informația cu privire la situația datoriei publice.

Atribuțiile specifice cu privire la administrarea și gestionarea datoriei de stat se realizează prin intermediul Direcției datorii publice din cadrul MF și IP „Oficiul de Gestionare a Programelor de Asistență Externă”, al cărui fondator este MF. Evidența informației generale și a tuturor tranzacțiilor aferente datoriei de stat, recreditării de stat, precum și a garanțiilor de stat este asigurată de sistemul informațional DMFAS și Credite-2000.

Raportarea și monitorizarea datoriei sectorului public se bazează pe rapoartele pe care MF le primește de la alte unități, în modul reglementat în art. 12 alin. (1) din Legea nr. 419-XVI din 22.12.2006<sup>4</sup>. Ministerul Economiei și BNM, precum și alte autorități publice centrale și locale, furnizează date MF pentru elaborarea de prognoze. Entitățile care beneficiază de recreditare, prezintă trimestrial MF informația necesară pentru monitorizarea contractării, debursării, deservirii și soldului datoriei sectorului public.

<sup>1</sup> Ratele anuale ale inflației: a. 2020 – 0,39%; a. 2021 – 13,94%; tr.1 a. 2022 – 27,07% (date preluate din statistica BNM).

<sup>2</sup> Hotărârea Guvernului nr.1136 din 18.10.2007 „Cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr.419 din 22.12.2006 cu privire la datoria publică, garanțiile de stat și recreditarea de stat” (în continuare – Legea nr.419 din 22.12.2006).

<sup>3</sup> Hotărârea Guvernului nr.696 din 30.08.2017 „Cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor” (cu modificările ulterioare).

<sup>4</sup> Legea nr. 419-XVI din 22.12.2006.

Totodată, conform art. 12 alin. (6) din Legea nr. 419-XVI din 22.12.2006, MF elaborează rapoarte trimestriale și anuale (rapoarte privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat), și le prezintă Guvernului și Parlamentului în termen de 70 de zile după sfârșitul trimestrului și, respectiv, în termen de 90 de zile după sfârșitul anului.

BNM ține și o evidență completă a datoriei de stat interne, având în vedere funcția sa de agent al statului în organizarea plasării VMS.

În conformitate cu cadrul legal, MF elaborează, cu consultarea BNM și a altor instituții interesate, Programul „Managementul datoriei de stat pe termen mediu”, pe care îl înaintează spre aprobare Guvernului. Acest program urmează a fi revizuit și actualizat anual, concomitent cu actualizarea prognozelor din Cadrul bugetar pe termen mediu, iar informația privind implementarea măsurilor programului urmează să fie inclusă în raportul anual privind situația în domeniul datoriei sectorului public, al garanțiilor de stat și recreditării de stat. Auditul menționează că, deși Cadrul bugetar pe termen mediu (2021-2023) a fost aprobat la sfârșitul lunii octombrie<sup>5</sup> (în vigoare din 13.11.2020), proiectul de Hotărâre cu privire la aprobarea Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2021-2023)” a fost înaintat spre consultare MEI și BNM în luna decembrie<sup>6</sup>. Ulterior, ca urmare a analizelor și comentariilor prezentate de către MEI și BNM<sup>7</sup>, MF urma să ajusteze și să aducă în concordanță proiectul Programului sus-numit. De menționat că proiectul respectiv a fost ajustat/definitivat de MF, dar nu a fost aprobat de Guvern<sup>8</sup>. Drept urmare, administrarea datoriei de stat și garanțiilor de stat în anul 2021 s-a bazat pe Programul „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2020-2022)”, care nu a fost actualizat.

Conform datelor prezentate de MF<sup>9</sup>, soldul datoriei sectorului public, la situația din 31.12.2021, a constituit 81 828,3 mil. lei și a înregistrat o creștere cu 9 191,9 mil. lei (12,7%) față de situația din 31.12.2020, care în mare parte se datorează majorării soldului datoriei de stat cu 9 932,0 mil. lei și a datoriei UAT cu 509,0 mil. lei. În Republica Moldova, indicatorul datoriei publice raportat la PIB a înregistrat în anul 2021 un procent de 33,8 la sută, fiind în descreștere cu 2,6 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2020. Componenta datoriei de stat deține 95,0% în totalul datoriei sectorului public (81 828,3 mil. lei).

### III. SFERA ȘI ABORDAREA DE AUDIT

#### 3.1. Mandatul legal și scopul auditului

Misiunea de audit public extern a fost desfășurată în temeiul art.31 și art.32 din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.260 din 07.12.2017 și în conformitate cu Programul activității de audit al Curții de Conturi pe anul 2022<sup>10</sup>, având drept scop oferirea asigurării asupra conformității managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat realizat de către Ministerul Finanțelor în anul 2021, în raport cu prevederile

<sup>5</sup> Hotărârea Guvernului nr.776 din 28.10.2020 (în vigoare din 13.11.2020).

<sup>6</sup> Scrisoarea MF nr.18-23-11411 din 17.12.2020.

<sup>7</sup> Scrisoarea BNM nr. 31-001/2/204 din 26.01.2021 și Scrisoarea MEI nr. 04-24 din 05.01.2021, ca răspuns la Scrisoarea MF nr.18-23-11411 din 17.12.2020.

<sup>8</sup> La momentul respectiv (ianuarie) Guvernul respectiv se afla în exercițiu.

<sup>9</sup> Raportul privind situația din domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat pe anul 2021, aprobat prin Ordinul ministrului Finanțelor nr.11/3-3/9/498 din 07.04.2022.

<sup>10</sup> Hotărârea Curții de Conturi nr.75 din 28.12.2021 „Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2022” (cu modificările și completările ulterioare).

cadrului regulator din domeniu, precum și asigurarea că raportarea acesteia este conformă ca parte componentă a Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2021, în vederea formulării unei concluzii generale de audit și înaintarea, după caz, a recomandărilor relevante. Reieșind din scopul misiunii de audit, au fost stabilite următoarele obiective specifice:

**Obiectivul specific I.** Managementul existent în cadrul MF a asigurat conformitatea administrării și înregistrării datoriei de stat?

**Obiectivul specific II.** Managementul existent în cadrul MF a asigurat conformitatea acordării garanțiilor de stat?

**Obiectivul specific III.** Managementul existent în cadrul MF a asigurat conformitatea administrării mijloacelor destinate recreditării de stat?

În scopul realizării obiectivelor propuse, informația prezentată de MF, aferentă subiectului auditat, a fost analizată prin prisma cadrului legal aferent, cât și prin prisma limitelor stabilite prin Legea bugetară anuală.

### **3.2. Abordarea auditului**

Misiunea de audit s-a desfășurat la MF, fiind realizată în conformitate cu Standardele Internaționale ale Instituțiilor Supreme de Audit, aplicate de Curtea de Conturi, în special, ISSAI 100, ISSAI 400, precum și ISSAI 4000<sup>11</sup>.

Pentru atingerea scopului propus și a obiectivelor specifice, au fost aplicate o serie de proceduri de audit, după cum urmează:

- a) proceduri de audit utilizate în scopul obținerii probelor de audit: examinarea documentelor primare; interviuarea personalului cu atribuții specifice; studierea literaturii de specialitate;
- b) proceduri de audit analitice, prin care se explică ce s-a constatat și se stabilește legătura dintre cauză și efect, cuprinzând analiza nivelului de îndeplinire a obiectivelor stabilite, analiza comparativă etc.

Drept surse de criterii pentru evaluarea conformității managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat au fost utilizate actele legislative și normative aferente tematicii misiunii de audit (*Anexa nr.1* la prezentul Raport de audit).

Probele de audit obținute sunt suficiente și adecvate pentru a furniza o bază pentru concluziile formulate în cadrul prezentei misiuni.

**Responsabilitatea auditorului** a constat în realizarea misiunii de audit în conformitate cu standardele în materie de audit și cu cadrul normativ-metodologic instituțional aferent, cu obținerea probelor suficiente și adecvate, exprimarea unei concluzii generale asupra conformității managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în anul 2021, în funcție de criteriile definite, precum și în emiterea unui raport de audit al conformității. Auditorul nu este responsabil de prevenirea faptelor de fraudă și eroare.

<sup>11</sup> Hotărârea Curții de Conturi nr.2 din 24.01.2020 „Cu privire la Cadrul Declarațiilor Profesionale ale INTOSAI”.

Auditorul public a fost independent față de entitate și a îndeplinit responsabilitățile de etică în conformitate cu cerințele Codului etic al Curții de Conturi.

*Domeniul de aplicare și metodologia de audit sunt prezentate în Anexa nr.2 la prezentul Raport de audit.*

#### IV. CONSTATĂRI

##### 4.1. Managementul existent în cadrul MF a asigurat conformitatea administrării și înregistrării datoriei de stat (interne și externe)?

*În ultimii ani, Republica Moldova și-a mărit nivelul de îndatorare, parțial mijloacele financiare fiind utilizate pentru finanțarea unor proiecte investiționale, însă într-o măsură tot mai mare statul împrumută mijloace bănești pentru acoperirea unor necesități financiare curente. Având în vedere că ponderea cea mai mare este deținută de obligațiile financiare ale statului datorate creditorilor de pe piața externă, care fiind în totalitate denuminate în valută străină, acestea sunt supuse riscului de schimb valutar. Totodată, nivelul de valorificare a împrumuturilor externe rămâne în continuare scăzut, comisioanele aferente sunt achitate din suma nedebursată, în aceste cazuri fiind generate cheltuieli suplimentare, în condițiile actuale ale unui buget deficitar. La fel se atestă și un nivel scăzut de restituire a datoriei de către băncile supuse lichidării.*

*Deși MF întreprinde măsuri în vederea administrării conforme a datoriei de stat, acestea rămân insuficiente și necesită îmbunătățiri continue.*

##### 4.1.1. Datoria de stat a înregistrat o creștere majoră, fiind componenta semnificativă în cadrul datoriei publice.

Potrivit datelor raportate de MF, soldul datoriei de stat înregistrat la finele anului 2021 constituie 77 752,7 mil. lei, din care: datoria de stat externă constituie 44 471,3 mil. lei (57,2%), și datoria de stat internă – 33 281,4 mil. lei (42,8%). Astfel, datoria de stat a fost în creștere cu 9 932,0 mil. lei față de situația înregistrată la finele anului precedent. Această creștere a fost determinată, în special, de majorarea soldului datoriei de stat interne cu 4 045,8 mil. lei din contul finanțării interne nete pozitive a VMS emise pe piața primară și majorării soldului datoriei de stat externe cu 5 886,2 mil. lei, ca urmare a finanțării externe nete pozitive și deprecierei monedei naționale în raport cu dolarul SUA.

Auditul menționează că, deși în anul 2021 s-a înregistrat o creștere semnificativă a soldului datoriei de stat, la situația din 31.12.2021 acesta s-a încadrat în plafoanele stabilite de Legea bugetară anuală (85 438,4 mil. lei), fiind cu 7 685,7 mil. lei mai mic decât plafonul legal prevăzut.

Analiza efectuată de audit asupra evoluției datoriei de stat pe parcursul ultimilor 5 ani (2017-2021) relevă un trend crescător, de la 51 660,3 mil. lei în anul 2017, la 77 752,7 mil. lei în anul 2021, aproximativ de 1,5 ori. *Evoluția datoriei de stat în ultimii 5 ani se prezintă în Tabelul nr.1.*

## Evoluția datoriei de stat în perioada 2017-2021, mil. lei

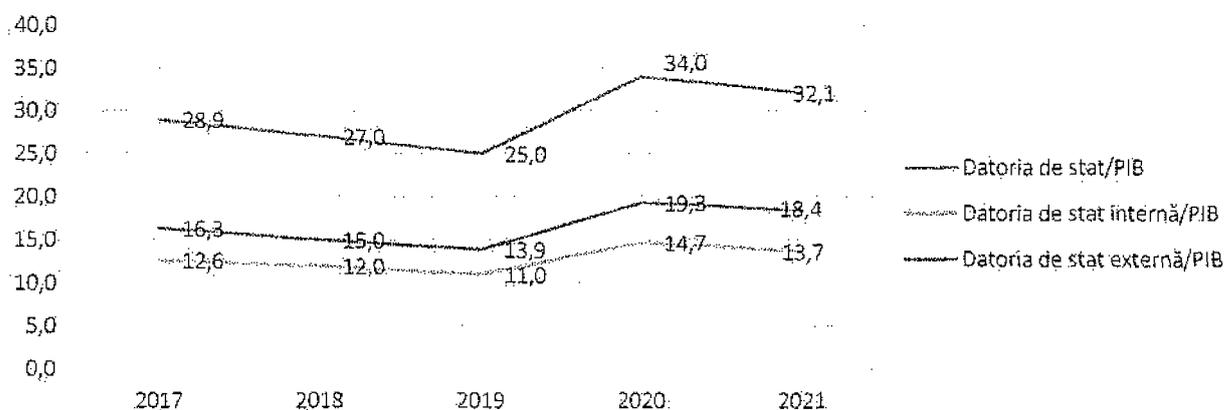
Anul	Total datoria de stat	Datoria de stat externă		Datoria de stat internă	
		valoare	% în total	valoare	% în total
2017	51 660,3	29 081,8	56,3	22 578,5	43,7
2018	52 012,5	28 954,0	55,7	23 058,6	44,3
2019	52 494,3	29 326,1	55,9	23 168,2	44,1
2020	67 820,7	38 585,1	56,9	29 235,6	43,1
2021	77 752,7	44 471,3	57,2	33 281,4	42,8

Sursa: Datele Rapoartelor privind datoria de stat la situațiile din 31.12.2017, 31.12.2018, 31.12.2019, 31.12.2020 și 31.12.2021.

Din datele analizate pe parcursul ultimilor 5 ani, se observă că, constant, ponderea mai mare în totalul datoriei de stat o deține soldul datoriei de stat externe, ceea ce denotă că în totalul datoriei de stat ponderea cea mai mare o dețin obligațiile financiare ale statului datorate creditorilor de pe piața externă, care fiind în totalitate denuminate în valută străină, sunt supuse riscului de schimb valutar.

Un indicator important de analiză este ponderea datoriei de stat în PIB, dinamica căruia, în mod grafic, se prezintă în Diagrama nr.1.

Diagrama nr.1. Evoluția datoriei de stat în PIB, 2017-2021 (%)



Sursa: Datele Rapoartelor privind datoria de stat la situațiile din 31.12.2017, 31.12.2018, 31.12.2019, 31.12.2020 și 31.12.2021

Din informația analizată se observă că, în anii 2017-2021, acest indicator a oscilat între 25,0% și 34,0%, reducându-se până la 32,1% în anul 2021.

Pentru *deservirea datoriei de stat*, în anul 2021 au fost achitate mijloace financiare în sumă totală de 31 544,1 mil. lei, sau cu 15 430,1 mil. lei mai mult în comparație cu anul 2020, inclusiv 29 646,8 mil. lei pentru rambursarea sumei principale și răscumpărarea VMS ajunse la scadență și 1 897,3 mil. lei pentru plata dobânzilor și comisioanelor.

Ponderea serviciului datoriei de stat (plata dobânzilor și comisioanelor) în totalul veniturilor și cheltuielilor bugetului de stat consolidat constituie 3,8% și, respectiv, 3,5%, fiind în descreștere față de situația anului precedent.

Analiza în evoluție a cheltuielilor suportate pentru deservirea datoriei de stat pe parcursul ultimilor 5 ani se prezintă în Tabelul nr.3.

Tabelul nr.3

Evoluția în dinamică a cheltuielilor aferente deservirii datoriei de stat, mil. lei

Anul	2017	2018	2019	2020	2021	Devieri 2021 față de 2020
Deservirea datoriei de stat, inclusiv:	20 353,6	15 820,6	16 173,3	16 114,0	31 544,1	+15 430,1
- rambursarea sumei principale și răscumpărarea VMS	18 424,6	14 315,8	14 553,7	14 429,8	29 646,8	+15 217,0
- plata dobânzilor și comisioanelor	1 929,0	1 504,8	1 619,6	1 684,2	1 897,3	+213,1

Sursa: Informația generalizată de audit în baza informației prezentate de MF: 1) „Deservirea datoriei de stat externe, perioada 01.01.2021-31.12.2021; 2) „Deservirea datoriei de stat interne pe anul 2021”.

Analiza în dinamică a cheltuielilor suportate pentru deservirea datoriei de stat relevă că, în anul 2021, deservirea datoriei de stat a atins nivelul maxim înregistrat pe parcursul ultimilor 5 ani, de 31.544,1 mil. lei, fiind în creștere față de anul 2020 cu 15.430,1 mil. lei, depășind totodată și cota maximă înregistrată în anul 2017. În perioada 2018-2020, deservirea datoriei de stat s-a menținut practic la același nivel, cu mici devieri.

Auditul menționează că, creșterea continuă a datoriei de stat și recurgerea în proporție mai mare la sursele externe de finanțare va atrage după sine, în mod inevitabil, sporirea dobânzilor aferente, precum și a cheltuielilor totale ale bugetului de stat pentru anii următori, reducerea/căutarea rezervelor de diminuare a cheltuielilor, pentru a satisface necesitățile de resurse în scopul rambursării/achitării datorilor de stat asumate.

**4.1.2. Datoria de stat internă crește în continuare; piața VMS fiind dependentă de sectorul bancar autohton, principalul investitor în VMS.**

În totalul datoriei de stat, în anul 2021, *datoria de stat internă* a deținut ponderea de 42,8%, fiind în descreștere, în comparație cu anii precedenți (de la 44,3% în anul 2018, la 42,8% în anul 2021), fapt ce denotă că RM devine tot mai mult dependentă de sursele externe.

Potrivit Legii bugetului de stat pentru anul 2021, datoria de stat internă a fost aprobată în sumă de 34 388,9 mil. lei. La situația din 31.12.2021, MF a raportat un sold al datoriei de stat interne în valoare de 33 281,4 mil. lei (la valoarea nominală), încadrându-se în plafonul stabilit prin Legea bugetară anuală, fiind mai mic cu 1 107,5 mil. lei, și în creștere față de anul 2020 cu 4 045,8 mil. lei (la valoarea nominală). Această majorare a avut loc din contul majorării emisiunii VMS pe piața primară, acestea fiind direcționate pentru finanțarea deficitului bugetar.

Astfel, în totalul datoriei de stat interne, VMS emise pe piața primară constituie 56,4% (18 778,2 mil. lei), VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat – 37,1% (12 351,2 mil. lei), și VMS convertite – 6,5% (2 152,0 mil. lei), *structura datoriei de stat interne fiind prezentată în Tabelul nr.4.*

## Structura datoriei de stat interne în aspectul instrumentelor, mil. lei

Indicatori	2020		2021		2021/2020
	Soldul datoriei, total	Ponderea în total, %	Soldul datoriei, total	Ponderea în total, %	
<i>Datoria de stat internă, din care:</i>	29.235,6	100,0	33.281,4	100,0	4 045,8
VMS emise pe piața primară	14.561,0	49,8	18.778,2	56,4	4 217,2
VMS convertite:	2.063,4	7,1	2.152,0	6,5	88,6
VMS emise pentru unele scopuri stabilite de lege	12.611,2	43,1	12.351,2	37,1	-260,0

Sursa: Elaborat de echipa de audit în baza informației prezentate de MF și Rapoartelor privind datoria de stat la situațiile din 31.12.2020 și 31.12.2021.

MF propune spre plasare la licitații pe piața primară VMS, licitațiile fiind desfășurate de BNM la indicația MF. Ofertele de cumpărare a VMS sunt recepționate tot de către BNM de la dealerii primari autorizați să participe la licitațiile de vânzare a VMS emise în formă de înscriere în cont.

Drept urmare a analizei informațiilor prezentate, se relevă că în anul 2021 MF a elaborat Calendarele desfășurării licitațiilor de vânzare a VMS emise pe piața primară sub formă de înscrieri în cont pentru trimestrele I, II, III și IV. Conform acestora, MF a organizat 52 de licitații de vânzare a VMS, fiind oferite spre plasare VMS în sumă de 46 485,0 mil. lei. Volumul cererilor depuse pentru VMS a constituit 28 272,59 mil. lei, sau cu 18 212,41 mil. lei mai puțin decât oferta. Ca rezultat, au fost comercializate VMS în sumă de 25 262,8 mil. lei (la valoarea nominală), acest volum fiind în creștere cu 7 198,7 mil. lei față de volumul comercializat în anul 2020. Pe parcursul anului 2021 au fost răscumpărate VMS ajunse la scadență în sumă totală de 21 045,7 mil. lei (la valoarea nominală).

În conformitate cu cadrul legal, VMS se emit pe termen lung și scurt. Pe termen lung sunt obligațiunile de stat (OS), care se emit cu o rată flotantă sau fixă a dobânzii și se achită periodic, pot fi vândute cu scont, la prețul lor nominal sau cu primă și sunt răscumpărate la scadență la valoarea lor nominală. VMS pe termen scurt sunt bonurile de trezorerie (BT) care se emit cu scont și sunt răscumpărate la valoarea lor nominală.

Astfel, în totalul VMS emise pe piața primară aflate în circulație (18 778,15 mil. lei), ponderea majoră revine BT cu scadența de 364 zile – 50,84% (9 546,21 mil. lei), fiind urmate de BT cu scadența de 182 zile – 29,22% (5 486,42 mil. lei), și BT cu scadența de 91 zile – 5,84% (1 097,47 mil. lei).

OS pe termen de 2 ani (cu rata dobânzii fixă și flotantă) dețin 4,5% (853,4 mil. lei), OS cu dobânda fixă pe termen de 3 ani – 3,25% (609,41 mil. lei), OS pe termen de 5 ani – 5,49% (1 030,15 mil. lei) și OS pe termen de 7 ani dețin 0,83% (155,12 mil. lei).

*Dinamica ratei anuale a dobânzii la VMS comercializate în anul 2021 se prezintă în Anexa nr. 3 la prezentul Raport de audit.*

Conform datelor raportate de MF, soldul VMS convertite (care reprezintă soldul împrumuturilor contractate anterior de la BNM), la situația din 01.01.2021, a constituit 2 063,4 mil. lei, care comparativ cu anii precedenți, se menține constant. Pe parcursul anului 2021, au fost reemise

VMS convertite în sumă totală de 6 656,9 mil. lei și răscumpărate VMS convertite în sumă totală de 6 568,2 mil. lei. Astfel, la situația din 31.12.2021, VMS convertite au constituit 2 152,0 mil. lei (la valoarea nominală), ceea ce reprezintă 6,5% din soldul datoriei de stat interne:

*Soldul VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat*, raportat de MF la situația din 01.01.2021, a constituit 12 611,2 mil. lei (43,1% din soldul datoriei de stat interne), pe parcursul anului 2021, conform graficului, fiind răscumpărate OS cu termenul de maturitate de 5 ani în sumă de 260,0 mil. lei. Astfel, soldul VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat, la situația din 31.12.2021, a constituit 12 351,2 mil. lei (37,1% din datoria de stat internă).

Potrivit datelor analizate, pe parcursul anului 2021, MF a asigurat monitorizarea situației de pe piața primară a VMS, comercializând VMS doar la rate acceptabile ale dobânzii. Astfel, în perioada de referință, ratele la dobânzile propuse de investitori au variat între 6,97% și 10,80%, MF acceptând ofertele investitorilor cu ratele medii ponderate ale dobânzii cuprinse între 4,51% și 6,58%.

Pentru achitarea *serviciului datoriei de stat interne*, în anul 2021 au fost utilizate mijloace financiare în sumă totală de 1 519,3 mil. lei, ceea ce reprezintă 99,99% din suma precizată în Legea bugetară anuală. Datele analizate relevă că cel mai costisitor instrument de datorie îl constituie VMS emise pe piața primară, pentru care au fost achitate dobânzi și cupoane în sumă totală de 807,0 mil. lei (53,1%), fiind urmate de VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat, pentru care au fost achitate dobânzi în sumă totală de 607,9 mil. lei (40,0%), și VMS convertite, pentru care au fost achitate dobânzi în sumă totală de 104,4 mil. lei.

Analiza în dinamică a costului serviciului datoriei de stat interne relevă o tendință de creștere a acestuia, de la 1 207,4 mil. lei în anul 2019 la 1 519,3 mil. lei în anul 2021, drept urmare a majorării volumelor de VMS emise pe piața primară la costuri mai mari. Față de anul 2020, cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat interne au crescut cu 196,6 mil. lei.

Analiza efectuată de audit asupra prognozei MF a rambursării datoriei de stat interne până în anul 2031 denotă că, cota maximă a fost planificată pentru anul 2022, din bugetul de stat urmând a fi achitate circa 19,16 mlrd. lei, iar pentru următorii ani, MF prognozează o evoluție uniformă a plăților care urmează a fi achitate pentru rambursarea datoriei de stat interne, cu mici devieri. De asemenea, datele analizate denotă faptul că datoria de stat internă este preponderent pe termen scurt, care urmează a fi refinanțată în fiecare an prin noi emisiuni de VMS și care, în opinia auditului, reprezintă un risc semnificativ pentru bugetul de stat, în contextul unor posibile creșteri ale ratelor dobânzii pe piața internă, care vor afecta direct costurile aferente datoriei de stat interne. Totodată, datele reflectate accentuează importanța VMS pe termen scurt (bonurile de trezorerie) în finanțarea deficitului (soldului) bugetului de stat și indică asupra preferințelor investitorilor anume pentru VMS cu termen mai scurt de circulație.

*Principalii investitori în VMS emise de MF continuă să fie Băncile comerciale*, la situația din 31.12.2021, pe piața valorilor mobiliare activând 9 dealeri primari, cei mai activi fiind: B.C.

„Moldova-Agroindbank” S.A. (4.174,5 mil. lei), B.C. „Victoriabank” S.A. (3.786,7 mil. lei) și B.C. „Moldincombank” S.A. (3.672,2 mil. lei). Totodată, menționăm că statutul de dealer primar pentru B.C. „EuroCreditBank” S.A. a fost suspendat pe o perioadă de 3 luni, începând cu 26.07.2021, din cauza nerespectării tuturor cerințelor stabilite pentru exercitarea funcțiilor de dealer primar pe piața VMS. Investitorilor nebancați le revine 17,7% (sau 3.324,9 mil. lei) din volumul total de VMS aflate în circulație. Totodată, interesul pentru VMS al investitorilor nebancați este în scădere, de la 10,16% în anul 2020 la 7,38% în anul 2021.

Se relevă că, la recomandările precedente ale Curții de Conturi, pentru diversificarea canalelor de vânzare a VMS odată cu creșterea accesibilității persoanelor fizice la procurarea acestora, în anul 2021 a fost definitivat și aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.192 din 22.09.2021 „Conceptul Programului de vânzare directă a valorilor mobiliare de stat persoanelor fizice în Republica Moldova”. Totodată, reieșind din prevederile hotărârii sus-menționate, MF urma să elaboreze și să prezinte Guvernului, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a hotărârii, proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Conceptului sistemului informațional „Programul de vânzare directă a valorilor mobiliare de stat persoanelor fizice în Republica Moldova” și a Regulamentului de utilizare și funcționare a sistemului informațional „Programul de vânzare directă a valorilor mobiliare de stat persoanelor fizice în Republica Moldova”, iar în termen de 4 luni, modificările cadrului normativ necesare pentru implementarea Conceptului. Menționăm că, „Conceptul Sistemului informațional „Programul de vânzare directă a valorilor mobiliare de stat persoanelor fizice în Republica Moldova” și Regulamentul de utilizare și funcționare a sistemului informațional sus-numit au fost aprobate<sup>12</sup>. Referitor la modificările cadrului normativ necesare pentru implementarea Conceptului sus-menționat, de către MF a fost elaborat un proiect de hotărâre în acest sens și remis Cancelariei de Stat pentru înregistrare și examinare în ședința de Guvern, însă a fost restituit pentru ajustare.

#### *4.1.3. Băncile supuse lichidării rambursează de la an la an tot mai puține mijloace aferente datoriei față de MF, în așa fel crescând riscul ca această datorie să devină nerecuperabilă.*

Auditul menționează că, prin Legea nr.235 din 03.10.2016<sup>13</sup>, MF a fost autorizat să emită și să transmită BNM OS în vederea executării obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat acordate BNM pentru garantarea creditelor de urgență în cazul băncilor supuse lichidării: „Banca de Economii” S.A., B.C. „Banca Socială” S.A. și B.C. „Unibank” S.A. Volumul OS emise și transmise BNM este egal cu suma creditelor neachitate de către băncile sus-menționate, care constituie 13.341,2 mil. lei și sunt emise pentru un termen de până la 25 de ani, cu o rată medie ponderată a dobânzii de 5%. Dobânzile sunt achitate semianual, conform unui grafic prestabilit.

Astfel, conform datelor raportate de către MF, la situația din 01.01.2021, soldul datoriei băncilor supuse lichidării, ca urmare a emiterii anterioare a VMS pentru stabilitate financiară („Investprivatbank” S.A. ) și pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat

<sup>12</sup> Hotărârea Guvernului nr.69 din 09.02.2022 „Cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Programul de vânzare directă a valorilor mobiliare de stat persoanelor fizice în Republica Moldova” și modificarea unei hotărâri de Guvern.

<sup>13</sup> Legea nr.235 din 03.10.2016 privind emisiunea obligațiilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat nr.807 din 17.11.2014 și nr.101 din 01.04.2015 (în continuare – Legea nr.235 din 03.10.2016).

(„Banca de Economii” S.A., B.C. „Banca Socială” S.A., B.C. „Unibank” S.A. ) a constituit 11 917,9 mil. lei. Auditul constată că, pe parcursul anului 2021, au fost rambursate doar 111,5 mil. lei, soldul la 31.12.2021 fiind de 11 806,4 mil. lei. *Analiza în dinamică a rambursărilor efectuate de către băncile aflate în proces de lichidare se prezintă în Tabelul nr.5.*

*Tabelul nr.5*

**Dinamica rambursărilor efectuate de către băncile aflate în proces de lichidare, mil. lei**

Băncile supuse lichidării	Datoria inițială preluată	Rambursat în 2016	Rambursat în 2017	Rambursat în 2018	Rambursat în 2019	Rambursat în 2020	Rambursat în 2021	Soldul datoriei la 31.12.2021
„Banca de Economii” S.A.	9 083,0	28,2	109,8	544,5	502,5	97,0	44,0	7 757,0
B.C. „Banca Socială” S.A.	2 392,0	44,0	90,0	127,5	123,5	71,0	51,0	1 885,0
B.C. „Unibank” S.A.	1 866,2	8,5	10,1	6,8	13,0	0,5	13,5	1 813,8
„Investprivatbank” S.A.	428,5	69,5*	0,7	0,3	0,4	4,0	3,0	350,6
<b>Total</b>	<b>13 769,7</b>	<b>150,2</b>	<b>210,6</b>	<b>679,1</b>	<b>639,4</b>	<b>172,5</b>	<b>111,5</b>	<b>11 806,4</b>

*Sursa: Informațiile MF privind soldul datoriei băncilor în proces de lichidare față de MF; \*- în totalul mijloacelor rambursate de către „Investprivatbank” S.A. sunt incluse mijloacele restituite pentru perioada 2012-2016, din care 3,0 mil. lei au fost restituite în anul 2016.*

Analiza în dinamică a mijloacelor rambursate de către băncile aflate în proces de lichidare denotă un ritm scăzut de restituire a datoriei. Astfel, din totalul datoriei preluate de către MF în sumă de 13 769,7 mil. lei, la situația din 31.12.2021, băncile supuse lichidării au restituit doar 1 963,3 mil. lei, ceea ce constituie doar 14,3%.

În același timp, în vederea executării obligațiunilor derivate din garanțiile de stat, în luna octombrie 2021 MF a răscumpărat din portofoliul deținut de BNM, OS în sumă de 260,0 mil. lei, datoria MF față de BNM, la situația din 31.12.2021, constituind 12 351,2 mil. lei. Totodată, la situația din 31.12.2021, dobânda totală achitată a însumat 3 071,1 mil. lei, din care 607,9 mil. lei a fost achitată în anul 2021. *Graficul de răscumpărare a OS emise în vederea executării obligațiilor MF derivate din garanțiile de stat se prezintă în Anexa nr.4 la prezentul Raport de audit.* Reieșind din graficul de emisiune și răscumpărare a obligațiunilor de stat de către MF și calculelor estimative efectuate de către audit, pentru perioada 2016-2041, dobânda totală care urmează să fie achitată până la răscumpărarea integrală a OS respective constituie 11 182,5 mil. lei.

**4.1.4. Datoria de stat externă crește în continuare, bugetul de stat devenind tot mai dependent de finanțarea externă.**

Potrivit datelor raportate de MF, în totalul datoriei de stat, datoria de stat externă a constituit componenta reprezentativă de 57,2%, înregistrând o creștere de la 1 700,7 mil. dol. SUA (echivalentul a 29 081,8 mil. lei) în anul 2017, la 2 506,1 mil. dol. SUA (echivalentul a 44 471,3 mil. lei) în anul 2021. În comparație cu anul precedent, datoria de stat externă a crescut cu 264,7 mil. dol. SUA (+11,8%), datorită finanțării nete pozitive și fluctuației cursului valutar al dolarului SUA față de alte valute.

Potrivit Raportului privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat pe anul 2021, datoria de stat externă constituie 2 506,1 mil. dol. SUA (echivalentul a 44 471,3 mil. lei).

Totodată, analiza prin contrapunere a datelor raportate de MF<sup>14</sup> (2 506,1 mil. dol. SUA) cu Balanța de plăți prezentată de BNM<sup>15</sup> pentru anul 2021 (2 586,21 mil. dol. SUA), relevă o diferență în raportarea datoriei de stat externe în sumă de 80,0 mil. dol. SUA. Această diferență reprezintă valoarea primelor tranșe la împrumuturile acordate de FMI în luna decembrie 2021, prin intermediul mecanismului extins de creditare (ECF) și mecanismului de finanțare extinsă (EFF), raportate de BNM (conform metodologiei FMI<sup>16</sup>), dar neraportate de MF în sistemul informațional DMFAS și, respectiv, în Raportul privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat pe anul 2021. Potrivit explicațiilor MF, tranzacțiile respective nu au fost înregistrate și raportate deoarece cadrul legal național<sup>17</sup> prevede că: „Atragerea de împrumuturi de stat externe și a altor instrumente financiare de la Fondul Monetar Internațional va fi asigurată de către Parlament prin lege”. Totodată, metodologia FMI prevede că: „atunci când are loc o tranzacție cu active financiare, data schimbării dreptului de proprietate (data valorii) și deci, ziua în care acest drept urmează a fi înregistrat este când ambii (creditorul și debitorul) au consemnat creanța și răspunderea, respectiv, în registrele lor. Aceasta este data de fapt care trebuie să fie specificată pentru a asigura intrările care se potrivesc în registrele ambelor părți. Dacă nu poate fi fixată o dată precisă, data la care creditorul dobândește creanța financiară sau primește plata este decisivă, de exemplu, împrumutul sau tragerile sunt înscrise în conturi atunci când se efectuează plățile efective și deci atunci când creanțele financiare sunt stabilite și nu neapărat la semnarea unui acord”. Acordul-memorandum este anexat la Scrisoarea de intenții adresată de Guvern la 30.11.2021 către FMI, prin care s-a solicitat asistență financiară combinată în valoare cumulativă de 400 mil. DST<sup>18</sup>, din care 314,3 mil. DST sunt destinate pentru suport bugetar, pentru implementarea unui program cu o durată de 40 luni, acordată prin intermediul Mecanismului Extins de Creditare (ECF) și Mecanismului de Finanțare Extinsă (EFF). Acest Program urmează să faciliteze redresarea economică prin promovarea unui set adecvat de politici și să permită avansarea reformelor instituționale și de guvernanță pe termen lung, menite să restabilească rezervele necesare pentru impulsivitatea unei creșteri rapide, cuprinzătoare și durabile a veniturilor. Reformele-cheie țin de domeniile incluse în cadrul de guvernanță definit de FMI, inclusiv în ceea ce privește consolidarea transparenței și responsabilizării, îmbunătățirea previzibilității politicilor publice, consolidarea instituțiilor financiare, asigurarea dereglementării și încurajarea concurenței. Cheltuielile prioritare includ cheltuielile pentru drumuri, sectorul energetic și aprovizionarea cu apă, precum și investiții eficiente în sănătate, educație și crearea locurilor de muncă noi. Noul memorandum a fost aprobat la data de 20.12.2021 prin decizia Consiliului de Directori Executivi al FMI, conform căreia a fost aprobată debursarea tranșelor EFF și ECF la data de 22.12.2021, după cum urmează:

- 53,2 mil. dol. SUA (echivalentul a 38,1 mil. DST), prin intermediul mecanismului de finanțare extinsă (EFF) debursată din cadrul GRA (General Resources Account);

<sup>14</sup> Raportul privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat pe anul 2021, aprobat prin Ordinul ministrului Finanțelor nr.11/3-3/9/498; Informația operativă privind datoria de stat externă; Informația privind noile împrumuturi externe contractate sau garantate de Guvernul Republicii Moldova în anul 2021; Soldul datoriei de stat externe la 31.12.21; Extrasele trezoreriale din 22.12.2021 în sume de 53 179 758,75 dol. SUA și 26 608 598,0 dol. SUA.

<sup>15</sup> <https://www.bnm.md/ro/content/balanța-de-plați-anul-2021-date-trimestriale-provizorii>

<sup>16</sup> Îndrumarul metodologic al FMI Statistica DE, 2014 <http://www.imf.org/external/np/stats/ed.htm> para.2.26)

<sup>17</sup> Art. 26 din Legea nr.419 din 22.12.2006.

<sup>18</sup> 232 la sută din cotă

- 26,6 mil. dol. SUA (echivalentul a 19,05 mil. DST), prin intermediul mecanismului extins de creditare (ECF) debursată din cadrul PRGT (Poverty Reduction and Trust).

Totodată, menționăm că proiectele de hotărâri pentru aprobarea proiectului de lege privind atragerea împrumutului de stat extern, prin intermediul mecanismului extins de creditare (ECF) și finanțare extinsă (EFF) au fost examinate și aprobate în ședința Guvernului la data de 22.12.2021, iar aprobarea în Parlament a acestora a avut loc pe data de 21.01.2022.

Astfel, prin mecanismul ECF a fost aprobat un împrumut în sumă de 104,75 mil. DST<sup>19</sup>, ce va fi rambursat în 10 tranșe egale, după expirarea a 5,5 ani de la fiecare tragere efectuată din contul împrumutului. Maturitatea împrumutului este de 10 ani, iar dobânda se va stabili la fiecare 2 ani și va constitui 0% până în a. 2023, iar prin mecanismul EFF a fost aprobat un împrumut în sumă de 209,6 mil. DST<sup>20</sup>, care va fi rambursat în 12 tranșe egale, după expirarea a 4,5 ani de la fiecare tragere efectuată din contul împrumutului. Maturitatea împrumutului este de 10 ani. Dobânda aplicată va fi flotantă și la situația din 13.12.2021 a constituit 1,072% anual. Taxa de deservire constituie 0,5% din sumă debursată, iar comisionul de angajament va constitui 0,3%.

Tot pe data de 22.12.2021, potrivit documentelor primare, prin intermediul BNM, pe Contul Unic Trezorerial al MF au fost debursate primele tranșe ale împrumutului sus-menționat, în sumă totală de 79,9 mil. dol. SUA, mijloacele respective, conform deciziei BNM<sup>21</sup>, fiind restricționate pentru utilizare și disponibile spre utilizare de către MF doar după:

- ratificarea de către Parlament a Legilor privind atragerea împrumuturilor de stat externe prin intermediul mecanismului extins de creditare (ECF) și mecanismului de finanțare extinsă (EFF) din partea FMI Republicii Moldova;
- emiterea cambiei noi aferente soldului cumulativ al creditelor EFF și transmiterea acesteia spre păstrare la BNM.

Verificările auditului confirmă că mijloacele respective nu au fost utilizate de MF până la ratificarea Legilor privind atragerea împrumuturilor de stat externe prin intermediul mecanismului extins de creditare (ECF) și mecanismului de finanțare extinsă (EFF), acordate de FMI Republicii Moldova, situația creată având impact asupra majorării soldului disponibil de mijloace financiare la finele anului 2021.

Totodată, în anul 2021, pentru deservirea împrumutului sus-menționat nu au fost efectuate plăți, iar primele plăți (taxa de deservire și comisionul de angajament) efectuate în acest sens au fost efectuate în luna ianuarie 2022, exact pe data când au intrat în vigoare Legile care au stat la baza ratificării împrumuturilor respective – 28.01.2022.

Suma mijloacelor utilizate pentru deservirea împrumutului EFF acordat de FMI constituie 7,5 mil. lei, din care pentru achitarea comisionului de angajament (pentru perioada 20.12.2021-19.12.2022, partea MF) – 2,8 mil. lei<sup>22</sup>, și taxei de deservire – 4,7 mil. lei<sup>23</sup>. Dobânda aferentă

<sup>19</sup> Legea privind atragerea împrumutului de stat extern din partea Fondului Monetar Internațional prin intermediul mecanismului extins de creditare (ECF) nr. 8 din 21.01.2022.

<sup>20</sup> Legea privind atragerea împrumutului de stat extern din partea Fondului Monetar Internațional prin intermediul mecanismului de finanțare extinsă (EFF) nr. 7 din 21.01.2022.

<sup>21</sup> Scrisoarea BNM nr.08-0320/73850 din 22.12.2021.

<sup>22</sup> Ordinul de plată nr. 17133 din 28.01.2022.

<sup>23</sup> Ordinul de plată nr. 17141 din 28.01.2022.

creditului EFF, inclusiv pentru împrumutul EFF acordat în anul 2016 pentru perioada 01.11.2021-31.01.2022, a fost achitată de MF în luna februarie 2022 și constituie 3,6 mil. lei.

Ca pondere în PIB, la 31.12.2021, datoria de stat externă constituia 18,4%, sau cu 0,9 p.p. în scădere față de situația anului precedent.

În anul 2021, în structura datoriei de stat externe pe tipuri de creditori, împrumuturile contractate de la organismele financiare multilaterale dețin cea mai mare pondere, de 95,3% (2 388,2 mil. dol. SUA), față de anul precedent, soldul datoriei față de creditorii multilaterali măjorându-se cu 332,9 mil. dol. SUA. În structura datoriei de stat externe, ponderea majoră în aspectul creditorilor multilaterali este deținută de FMI – 31,0% (739,6 mil. dol. SUA), fiind urmată de AID – 29,4% (701,4 mil. dol. SUA), BEI – 16,4% (390,7 mil. dol. SUA), UE – 6,6% (158,5 mil. dol. SUA) și alți creditori cu o pondere cumulativă de 16,6%. *Structura datoriei de stat externe pe tipuri de creditori multilaterali este prezentată în tabelul de mai jos:*

*Tabelul nr.6*

**Structura datoriei de stat externe pe tipuri de creditori multilaterali**

Tipul de creditor	Soldul datoriei în anul 2020		Soldul datoriei în anul 2021		2021/2020 mil. dol. SUA
	mil. dol. SUA	% din total	mil. dol. SUA	% din total	
FMI	527,7	22,7	739,6	31,0	211,90
AID	679,7	33,1	701,4	29,4	21,70
BEI	383,4	18,7	390,7	16,4	7,30
UE	110,5	5,4	158,5	6,6	48,00
BERD	120,2	5,8	128,8	5,4	8,60
BIRD	111,9	5,4	112,1	4,7	0,20
BDCE	45,4	2,2	80,4	3,3	35,00
FIDA	76,5	3,7	76,7	3,2	0,20
<b>Total</b>	<b>2 055,3</b>	<b>100</b>	<b>2 388,2</b>	<b>100</b>	<b>332,9</b>

*Sursa: Rapoartele privind datoria de stat externă în perioada 2020-2021.*

În totalul datoriei de stat externe față de creditorii bilaterali, ponderea semnificativă revine JICA – 42,1% (49,6 mil. dol. SUA), după care UniCredit – 16,3% (19,2 mil. dol. SUA), și Guvernul Federației Ruse – 12,3% (14,5 mil. dol. SUA), alți creditori bilaterali cu o pondere cumulativă de 29,3%. *Structura pe destinații a debursărilor privind împrumuturile de stat externe se prezintă în Tabelul nr.7.*

*Tabelul nr.7*

**Structura pe destinații a debursărilor privind împrumuturile de stat externe**

Valoarea nominală (mil. dol. SUA)	2017	2018	2019	2020	2021
Susținerea bugetului	134,9	48,9	51,1	345,9	334,4
Proiecte finanțate din surse externe	60,7	95,9	98,0	205,7	187,6
<b>Total</b>	<b>195,6</b>	<b>144,8</b>	<b>149,1</b>	<b>551,6</b>	<b>522,0</b>
<b>Ponderea în total (%)</b>					
Susținerea bugetului	68,9	33,8	34,3	62,7	64,1
Proiecte finanțate din surse externe	31,1	66,2	65,7	37,3	35,9
<b>Total</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>

*Sursa: Informație generalizată în baza datelor prezentate de MF*

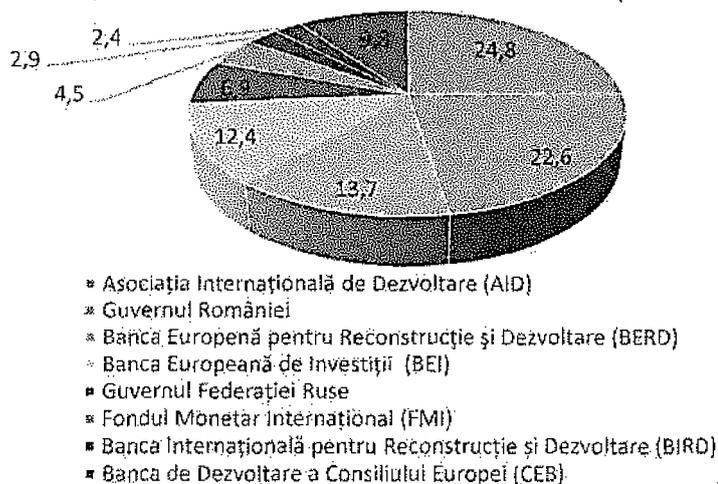
Volumul total al debursărilor de împrumuturi externe în anul 2021 a constituit 522,0 mil. dol. SUA (echivalentul a 9 191,8 mil. lei), mai mic în comparație cu debursările anului precedent cu 29,6 mil. dol. SUA, fiind destinate pentru:

1. finanțarea proiectelor investiționale – 187,6 mil. dol. SUA (35,9%);
2. asistența financiară pentru susținerea bugetului – 334,4 mil. dol. SUA (64,1%).

Analiza datelor prezentate indică asupra faptului că, dacă în anii 2018-2019 politica de îndatorare a statului a fost îndreptată spre folosirea mijloacelor împrumutate pentru realizarea proiectelor investiționale, atunci din anul 2020 vectorul politicii s-a schimbat radical, mijloacele externe fiind preponderent pentru cheltuielile curente.

Pentru deservirea datoriei de stat externe în anul 2021 s-au utilizat mijloace bănești în sumă de 160,6 mil. dol. SUA (echivalentul a 2 836,5 mil. lei), sau cu 2,2 mil. dol. SUA (+1,4%) mai mult față de anul 2020. Din suma totală a cheltuielilor destinate deservirii datoriei de stat externe, 139,2 mil. dol. SUA (echivalentul a 2 458,5 mil. lei) constituie rambursarea sumelor principale și 21,4 mil. dol. SUA (echivalentul a 378,0 mil. lei, sau 94,86% din suma precizată în Legea bugetară anuală) – serviciul datoriei de stat externe, care include plata dobânzilor și comisioanelor aferente. Comparativ cu anul 2020, deservirea datoriei de stat externe a înregistrat o creștere la rambursarea principalului (+1,6 mil. dol. SUA/+1,2%) și o creștere la achitarea dobânzilor/comisioanelor aferente (+0,6 mil. dol. SUA/+2,8%), care în special se datorează majorării plăților destinate rambursărilor de principal, inclusiv rambursarea împrumutului acordat de Guvernul Federației Ruse, împrumutului acordat de BERD (proiectul „Realizarea lucrărilor de construcție și reabilitare a drumurilor în Republica Moldova” III și IV), precum și începerea rambursării împrumuturilor acordate de BEI pentru realizarea „Proiectului de reabilitare a drumurilor din Republica Moldova”. Deservirea datoriei de stat externe, în aspectul creditorilor, se prezintă în diagrama următoare.

Diagrama nr. 2: Deservirea datoriei de stat externe în aspectul creditorilor, %

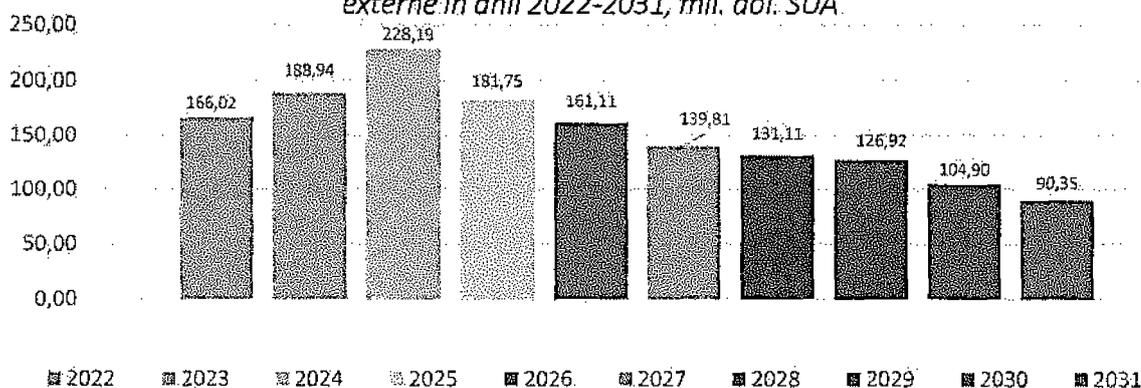


Sursa: Informație generalizată de echipa de audit în baza datelor prezentate de MF.

Analiza în evoluție a cheltuielilor suportate pentru deservirea datoriei de stat externe, în ultimii 5 ani, denotă un trend ascendent, de la 1 687,6 mil. lei în anul 2017, la 2 836,5 mil. lei în anul 2021.

Cu referire la prognoza MF privind mijloacele care vor fi utilizate pentru deservirea datoriei de stat externe pentru următorii 10 ani, se menționează că vârful de plată este preconizat pentru anul 2024, pentru care se planifică spre achitare 228,2 mil. dol. SUA. Analiza în evoluție a mijloacelor planificate de către MF pentru deservirea datoriei de stat externe pentru următorii 10 ani se prezintă în diagrama care urmează.

*Diagrama nr. 3: Mijloacele planificate pentru deservirea datoriei de stat externe în anii 2022-2031, mil. dol. SUA.*



*Sursa: Date prezentate de Ministerul Finanțelor.*

*4.1.5. Ca și în anii precedenți, nivelul de valorificare a resurselor externe de către unitățile de implementare a proiectelor finanțate din surse externe rămâne în continuare scăzut.*

În anul 2021, de către MF, în numele Guvernului, au fost contractate și semnate 6 împrumuturi noi, în valoare totală de 147,3 mil. euro, destinate proiectelor finanțate din surse externe.

Numărul total al împrumuturilor de stat externe active la situația din 31.12.2021 constituie 130 de împrumuturi, din care, în cazul a 34 de împrumuturi, au fost înregistrate sume nedebersate, care ar putea fi estimate la 7,97 mil. dol. SUA, 803,07 mil. euro, 2 047,8 mil. yeni japonezi și 43,41 mil. DST.

Analiza efectuată de audit asupra celor 34 de împrumuturi la care au fost înregistrate sume nedebersate, denotă următoarele:

- *1 împrumut este cu termenul de debursare expirat, iar suma nedebersată a acestuia constituie circa 32,49 mil. euro;*
  - împrumutul contractat de la BEI în anul 2016 pentru realizarea proiectului „Reabilitarea infrastructurii feroviare”, în sumă de 50,0 mil. euro, cu data limită de tragere - 26.09.2021, a fost debursat în proporție de 35,02% (17,51 mil. euro);
- *13 împrumuturi au termenul de debursare care expiră în anul 2022. Valoarea sumelor nedebersate se estimează la 248,42 mil. euro și 12,15 mil. DST;*
- *20 împrumuturi au data limită de tragere în anii 2023-2029, la situația din 31.12.2021 suma nedebersată constituia circa 7,97 mil. dol. SUA, 522,15 mil. euro, 31,25 mil. DST și 2 047,8 mil. yeni japonezi. În acest context, auditul evidențiază împrumutul contractat de la BEI în anul 2014 pentru realizarea proiectului „Livada Moldovei”, în sumă de 120,0 mil. euro, cu data limită de tragere 27.05.2021, care a fost debursat în proporție de 52,78% (63,34 mil. euro) și la care*

au fost achitate comisioane în perioada 31.07.2014 – 31.12.2021 de cca 0,6 mil. dol. SUA. Menționăm că, prin Legea nr.146 din 21.10.2021 pentru ratificarea Amendamentului nr.3 la Contractul de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții în vederea implementării Proiectului „Livada Moldovei” și a Amendamentului al doilea la Scrisoarea de însoțire a acestuia, termenul limită de tragere a acestui împrumut a fost prelungit până la 27.05.2023.

Tot în cazul acestor împrumuturi, dar în aspectul nivelului de valorificare, se menționează că:

- *din 2 împrumuturi contractate nu au fost deloc efectuate trageri:*
  - împrumutul contractat de la BEI în anul 2017 pentru realizarea proiectului „Interconectarea electrică RO-RM” în sumă de 80,0 mil. euro, cu data limită de tragere de 20.12.2024;
  - împrumutul contractat de la BEI în anul 2019 pentru realizarea proiectului „Deșeurile solide în Republica Moldova” în sumă de 25,0 mil. euro, cu data limită de tragere de 18.10.2024;
- *9 împrumuturi au un nivel de debursare mai mic de 5%:*
  - împrumutul contractat de la BERD în anul 2017 pentru realizarea proiectului „Interconectarea rețelelor de energie electrică dintre RM și România” în sumă de 80,0 mil. euro, cu data limită de tragere de 07.08.2022;
  - împrumutul contractat de la CEB în anul 2013 pentru realizarea proiectului „Construcția penitenciarului din mun. Chișinău” în sumă de 49,0 mil. euro, cu data limită de tragere de 31.12.2022;
  - împrumutul contractat de la IDA în anul 2018 pentru realizarea proiectului „Înregistrare și evaluare funciară” în sumă de 30,1 mil. euro, cu data limită de tragere de 30.06.2024;
  - împrumutul contractat de la IDA în anul 2019 pentru realizarea proiectului „Dezvoltarea sistemului electroenergetic” în sumă de 47,9 mil. euro, cu data limită de tragere de 31.08.2024;
  - împrumutul contractat de la IDA în anul 2020 pentru realizarea proiectului „Învățământul superior” în sumă de 35,7 mil. euro, cu data limită de tragere de 31.12.2025;
  - împrumutul contractat de la IDA în anul 2020 pentru realizarea proiectului „Agricultura competitivă III” în sumă de 13,5 mil. euro, cu data limită de tragere de 31.12.2024;
  - împrumutul contractat de la JICA în anul 2020 pentru realizarea proiectului „Modernizarea tehnicii și a echipamentului agricol” în sumă de 2 059,0 mil. yen japonezi, cu data limită de tragere de 24.11.2029;
  - împrumutul contractat de la BIRD în anul 2020 pentru realizarea proiectului „Îmbunătățirea a eficienței sistemului de alimentare centralizată” în sumă de 92,0 mil. euro, cu data limită de tragere de 31.12.2025;
  - împrumutul contractat de la FIDA în anul 2020 pentru realizarea proiectului „Îmbunătățirea capacităților pentru transformarea zonei rurale” în sumă de 18,94 mil. euro, cu data limită de tragere de 30.09.2027;
- 3 împrumuturi au nivelul de debursare de 5%-30%;
- 9 împrumuturi au nivelul de debursare de 30%-60%;
- 11 împrumuturi au un nivel de debursare mai mare de 60%.

Ca și în anii precedenți, potrivit informațiilor analizate, nerespectarea de către instituțiile beneficiare a termenului de implementare a proiectelor a fost cauzată în principal de neîndeplinirea în termen a condițiilor de debursare prevăzute în contractele de împrumut,

restructurarea proiectelor sau modificarea componentelor acestora (care, în cele mai dese cazuri, nu sunt acceptate de finanțatori), procese îndelungate de achiziție, planificarea nerațională a timpului de executare a lucrărilor sau de prestare a serviciilor, executarea lentă a lucrărilor de către antreprenorii locali, situația epidemiologică provocată de infecția COVID-19 și consecințele acesteia etc.

Analiza în dinamică relevă că, în anii 2010-2021, pentru cele 34 de împrumuturi menționate, au fost achitate comisioane în sumă totală de 16,1 mil. dol. SUA, dintre care în anul 2021 – 2,3 mil. dol. SUA. În acest context, auditul evidențiază 2 împrumuturi cu nivelul de debursare foarte redus, dar pentru care au fost achitate comisioane. Astfel,

- în cazul împrumutului contractat de la BERD în anul 2017 pentru realizarea proiectului „Interconectarea rețelelor de energie electrică dintre RM și România” în sumă totală de 80,0 mil. euro, la situația din 31.12.2021, au fost debursate 0,49 mil. euro (0,6%), dar suma comisiunilor achitate către creditor a constituit cca 2,59 mil. dol. SUA;
- în cazul împrumutului contractat de la BIRD în anul 2020 pentru realizarea proiectului „Îmbunătățire a eficienței sistemului de alimentare centralizată” în sumă de 92,0 mil. euro, la situația din 31.12.2021, au fost debursate 0,3 mil. euro, sau 0,3%, iar comisiunile achitate au constituit cca 0,51 mil. dol. SUA.

Auditul menționează că achitarea comisiunilor pentru împrumuturile cu nivelul scăzut de debursare, iar în unele cazuri nici nu au fost efectuate debursări, generează cheltuieli suplimentare, în condițiile unui buget deficitar.

#### ***4.2. Managementul existent în cadrul MF a asigurat conformitatea administrării garanțiilor de stat?***

*Deși MF întreprinde măsuri în vederea administrării conforme a garanțiilor de stat, acestea sunt insuficiente, fiind admisă formarea datoriilor aferente, majoritatea cu termenul de achitare expirat și, practic, nerecuperabile.*

Conform Legii bugetului de stat pe anul 2021<sup>24</sup>, soldul garanțiilor de stat interne a fost stabilit în mărime de 2 100,0 mil. lei, iar cel al garanțiilor de stat externe să fie „zero”.

Astfel, la situația din 31.12.2021, MF a raportat un sold al garanțiilor de stat interne în sumă totală de 1 834,5 mil. lei, care, comparativ cu finele anului precedent, este în creștere cu 600,6 mil. lei (+48,7%). Soldul garanțiilor de stat interne este format în totalitate din garanții de stat acordate în cadrul Programului de stat „Prima casă” și s-a încadrat în limitele stabilite de lege.

Conform informației analizate, pe parcursul anului 2021 B.C. „Moldova-Agroindbank” S.A., B.C. „Moldindconbank” S.A., B.C. „Victoriabank” S.A., B.C. „Mobiasbanca - OTP Group” S.A. și B.C. „Eximbank” S.A., în cadrul Programului au acordat credite noi garantate de stat în sumă totală de 711,38 mil. lei. În aceeași perioadă, beneficiarii Programului au rambursat credite garantate în sumă de doar 110,74 mil. lei.

<sup>24</sup> Art. 8 din Legea bugetului de stat pentru anul 2021, nr. 258 din 16.12.2020.

Auditul menționează că, în anul 2021 a fost înregistrat al doilea caz de onorare/activare a garanției de stat<sup>25</sup> în cadrul Programului de stat „Prima casă”, din contul bugetului de stat fiind dezafectate mijloace financiare în sumă totală de 183,3 mii lei. Totodată, în anul 2021, în bugetul de stat au fost restituite mijloacele dezafectate în anul 2020 din bugetul de stat în urma onorării garanției de stat în cadrul Programului „Prima casă”, în sumă de 0,2 mil. lei.

Astfel, în circumstanțele expuse, auditul identifică riscul de creștere a numărului beneficiarilor care nu vor putea să-și onoreze obligațiunile față de creditele contractate în cadrul Programului „Prima casă”, ca rezultat fiind generate presiuni majore asupra bugetului de stat.

În anul 2021 nu au fost acordate garanții de stat externe.

La situația din 31.12.2021, soldul datoriei debitorilor garanțați față de MF ca urmare a dezafectării mijloacelor pentru onorarea obligațiilor din garanțiile de stat interne și externe este constituit din datoriile pentru împrumuturile interne în sumă totală circa 2,6 mil. lei și datoriile pentru împrumuturile externe în sumă totală de 2,3 mil. dol. SUA și 20,4 mil. euro (echivalentul a 453,9 mil. lei). Soldurile datoriei debitorilor garanțați la situația din 31.12.2021 se prezintă în tabelul care urmează.

Tabelul nr.8

Datoriile debitorilor garanțați față de Ministerul Finanțelor

Nr.	Denumirea debitorului garanțat	Mli unități monetare	Soldul datoriei la 01.01.2021	Modificări în anul 2021	Soldul datoriei la 31.12.2021
1	2	3	4	5	6
1.	SA „Flamingo-96”	lei	2 418,53	-	2 418,53
2.	Ion Prodaniuc (Programul de Stat „Prima casă”)	lei	167,69	-167,69	0,0
3.	Codrean Iana (Programul de Stat „Prima casă”)	lei	-	183,3	183,3
<b>Total împrumuturi interne</b>		<b>lei</b>	<b>2 586,22</b>	<b>15,6</b>	<b>2 601,83</b>
1.	„Vininvest” SRL	dol. SUA/	1 381,68/	-	1 381,68/
		lei	23 785,1		24 518,2
		euro/	1 232,73/	-	1 232,73/
		lei	26 043,4		24 770,2
2.	SA „Termocom”	dol. SUA/	64,01/	-	64,01/
		lei	1 101,9		1 135,9
		euro/	325,98/	-	325,98/
		lei	6 886,8		6 550,2
3.	IS „Moldtranelectro”	dol. SUA/	863,17/	-	863,17/
		lei	14 859,1		15 317,1
4.	SA „Santek”	euro/	18 167,50/	692,5	18 860,0/
		lei	383 817,5		378 969,3
<b>Total împrumuturi externe</b>		<b>lei</b>	<b>456 493,8</b>	<b>-5 232,9</b>	<b>451 261,0</b>
<b>TOTAL</b>		<b>lei</b>	<b>459 080,0</b>	<b>5 217,3</b>	<b>453 862,88</b>

Sursa: Raportul privind datoriile debitorilor garanțați față de MF pe anul 2021.

Auditul menționează că, din totalul datoriei debitorilor garanțați care constituie 453,9 mil. lei, datoria în sumă de 453,7 mil. lei (99,9%) este cu termenul expirat. Deși MF întreprinde măsuri în vederea recuperării datoriilor, aceste datorii rămân nerecuperabile.

<sup>25</sup> Nr. MOLD/OG/1690 din 04.03.2021.

### 4.3. Managementul existent în cadrul MF a asigurat conformitatea administrării mijloacelor destinate recreditării de stat?

*Recreditarea efectuată prin intermediul instituțiilor financiare participante este mai eficientă, determină rambursarea în termen a datoriilor de către beneficiarii recreditați și nu implică riscuri suplimentare pentru bugetul de stat. Totodată, cresc datoriile cu termenul de achitare expirat, aferente mijloacelor recreditate prin intermediul MF, care tot mai mult sunt supuse riscului de nerecuperare. Numărul solicitanților și beneficiarilor de recreditare, în special prin intermediul IFP, este în creștere, paralel cu aceasta crescând și soldul datoriilor, inclusiv al datoriilor cu termenul de achitare expirat, care de la an la an sunt supuse tot mai mult riscului de nerecuperare.*

Conform cadrului legal<sup>26</sup>, mijloacele financiare obținute din împrumuturile de stat interne și/sau externe pot fi recreditate pentru realizarea proiectelor și programelor de dezvoltare finanțate din surse externe și/sau interne, unicul organ împuternicit să administreze aceste mijloace fiind MF: fie direct, fie prin intermediul băncilor și/sau organizațiilor de creditare nebancare, și/sau asociațiilor de economii și împrumut, fie prin intermediul subdiviziunilor special create pentru scopuri de recreditare. Actualmente, recreditarea de stat se face prin intermediul MF, Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă (OGP AE) și Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltare Agricolă (UCIP-FIDA).

Conform datelor raportate de MF, la situația din 31.12.2021, suma totală a împrumuturilor recreditate constituie 9 624,4 mil. lei, 446,8 mil. dol. SUA, 255,9 mil. euro, 896,9 yeni japonezi și 4,5 mil. ruble rusești, din care, în anul 2021 – 2 257,3 mil. lei, 2,1 mil. dol. SUA și 23,1 mil. euro. În comparație cu anul precedent, suma mijloacelor îndreptate spre recreditare pe parcursul anului 2021 este în creștere cu 1 550,1 mil. lei, 1,6 mil. dol. SUA și în descreștere cu 16,8 mil. euro, urmare a creșterii cererii de recreditare, în moneda națională și dolari SUA, din partea beneficiarilor, în vederea implementării proiectelor finanțate din contul împrumuturilor externe de stat.

Din numărul total al împrumuturilor recreditate în anul 2021, prin intermediul MF au fost recreditate împrumuturi în sumă totală de 4,9 mil. euro (echivalentul a 100,2 mil. lei), prin intermediul OGP AE – 2 200,5 mil. lei, 2,1 mil. dol. SUA și 18,1 mil. euro (echivalentul a 2 611,4 mil. lei), și prin intermediul UCIP-FIDA – 56,8 mil. lei și 0,14 mil. euro (echivalentul a 58,8 mil. lei).

Pe parcursul anului 2021 au fost rambursate împrumuturi în sumă totală de 22,4 mil. euro, 655,1 mil. lei, 5,6 mil. dol. SUA și 0,9 mil. yeni japonezi, din care pentru:

- achitarea sumei principale – 20,4 mil. euro; 584,55 mil. lei; 4,95 mil. dol. SUA;
- achitarea dobânzii – 1,1 mil. euro; 69,2 mil. lei; 0,7 mil. dol. SUA; 0,9 mil. yeni japonezi;
- achitarea comisioanelor de angajament – 0,9 mil. euro; 0,6 mil. lei și
- achitarea penalităților pentru nerambursare – 0,016 mil. euro; 0,7 mil. lei; 0,011 mil. dol. SUA.

La situația din 31.12.2021, soldul datoriei beneficiarilor recreditați constituia 7 036,2 mil. lei, dintre care 295,9 mil. lei sunt cu termen de achitare expirat. În comparație cu anul precedent, datoria beneficiarilor recreditați a crescut cu 1 516,3 mil. lei (+27,5%), inclusiv cea cu termen de achitare

<sup>26</sup> Art.28 din Legea nr.419 din 22.12.2006.

expirat – cu 32,4 mil. lei (+12,3%). În acest sens auditul denotă menținerea în continuare a prezenței riscurilor financiare sporite de neîncasare a datorii cu termenul de achitare expirat.

Pondere cea mai mare în totalul datoriei aferente împrumuturilor recreditate revine datorii acumulate de beneficiarii recreditați prin intermediul OGP AE și constituie suma de 4 227,1 mil. lei (60,1%), din care 11,8 mil. lei sunt cu termen de achitare expirat<sup>27</sup>. Suma datorii acumulate de beneficiarii recreditați prin intermediul MF constituie 2 809,1 mil. lei (39,9%), din care cu termen de achitare expirat – 284,1 mil. lei.

Din informația analizată se evidențiază faptul că, deși OGP AE deține ponderea majoră în procesul de recreditare (de 60,1%), cele mai mari datorii cu termen de achitare expirat sunt înregistrate după beneficiarii recreditați prin intermediul MF, situație care ne vorbește despre faptul că recreditarea efectuată prin intermediul instituțiilor financiare participante este mai eficientă, determină rambursarea în termen a datorii de către beneficiarii recreditați și nu implică riscuri suplimentare pentru bugetul de stat. Beneficiarii recreditați care au înregistrat datorii cu termenul de achitare expirat se prezintă în Anexa nr.4 la prezentul Raport de audit.

Reieșind din datele prezentate, menționăm că, din suma totală a datorii cu termenul de achitare expirat aferentă mijloacelor recreditate:

- 50,9% (150,6 mil. lei) constituie datoria a 12 întreprinderi care se află în proces de insolvență conform Legii insolvenței;
- 25,0% (73,9 mil. lei) constituie datoria a 5 întreprinderi potențial falite;
- 19,0% (56,1 mil. lei) constituie datoria a 6 întreprinderi care activează în regim ordinar și
- 3,3% (9,9 mil. lei) constituie datoria a 2 întreprinderi care lipsesc din Registrul de stat al persoanelor juridice, datorie care este imposibil de recuperat;
- 1,3% (4,0 mil. lei) constituie datoria Consiliului raional Soroca, în cadrul Proiectului regional de îmbunătățire și extindere a sistemelor de aprovizionare cu apă și canalizare a raionului Soroca<sup>28</sup>, implementat din împrumutul oferit de BERD;
- 0,5% (1,4 mil. lei) constituie datoria înregistrată de „Investprivatbank” S.A.

Pentru recuperarea datorii expirate, MF, prin intermediul SFS, aplică măsuri de executare silită față de beneficiarii recreditați care dețin arierate pe împrumuturile recreditate, ca rezultat fiind recuperate la bugetul de stat circa 0,9 mil. lei, ceea ce constituie doar 0,07% din suma totală rambursată în perioada de referință.

Totodată, auditul accentuează că, în anul 2021, prin Ordinul ministrului Finanțelor<sup>29</sup>, în baza hotărârii judecătorești<sup>30</sup> și deciziei ASP<sup>31</sup>, a fost stinsă și radiată din Raportul de stat privind recreditarea de stat datoria Î.S. „Combinatul Vitivinicol „Național Vin”” față de MF, la situația din

<sup>27</sup> Datoria dată a fost înregistrată la B.C. „Investprivatbank” S.A. în legătură cu insolvența acesteia și la întreprinderile vitivinicole recreditate în cadrul Proiectului „Filieră de Vin” („Magnolia-94” S.R.L., „Naturvins” S.R.L., „Univers-Vin” S.R.L., „Basarabia L-Win Invest” S.R.L.) monitorizate de către OGP AE.

<sup>28</sup> Contract de recreditare nr.6 din 08.12.2010.

<sup>29</sup> Ordinul ministrului Finanțelor nr.93 din 09.07.2021 „Cu privire la radierea unor datorii din Raportul de stat privind recreditarea de stat”.

<sup>30</sup> Hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Central: dosarul nr.21-487/18 din 22.04.2021; MO nr.108-110 din 30.04.2021.

<sup>31</sup> Decizia IP. „Agenția Servicii Publice” privind radierea persoanei juridice din Registrul de stat al persoanelor juridice din 22.06.2021 (dosarul nr.1004600039249).

08.06.2021 în sumă totală de cca 1,16 mil. dol. SUA, inclusiv: suma principală – 0,54 mil. dol. SUA, dobânda – 0,4 mil. dol. SUA, penalitatea – 0,13 mil. dol. SUA, fondul de risc – 0,096 mil. dol. SUA.

#### 4.4. Măsurile întreprinse în vederea implementării recomandărilor precedente ale Curții de Conturi

Analizând și generalizând acțiunile întreprinse de MF pentru implementarea recomandărilor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.31 din 28.06.2021 „Cu privire la Raportul auditului conformității Managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat pe anul 2020” (Anexa nr.5), auditul menționează că, din 4 recomandări înaintate în Raportul de audit:

- 2 recomandări au fost implementate;
- 2 recomandări<sup>32</sup> se consideră *parțial implementate*, deoarece măsurile întreprinse de către MF sunt insuficiente și nu contribuie la diminuarea impactului asupra datoriei de stat în ansamblu, deși aceste recomandări se repetă de la an la an. Astfel, luând în considerare caracterul permanent al problemelor identificate, în prezentul Raport de audit se reiterează recomandările parțial implementate.

### V. CONCLUZIE GENERALĂ

Ca rezultat al activităților de audit, se menționează că, deși în anul 2021 MF a întreprins măsuri în vederea asigurării gestionării datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în conformitate cu cadrul legal aferent, acestea s-au dovedit a fi insuficiente, context în care managementul datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat necesită îmbunătățiri continue. În acest context, auditul reiterează aspectele problematice care au fost identificate și în auditurile precedente, și anume: creșterea în continuare a soldurilor datorii debitorilor garantați pentru împrumuturile interne și externe și ale beneficiarilor recreditați, inclusiv a celor cu termenul de achitare expirat; rata de recuperare a resurselor financiare aferente proiectelor recreditate prin intermediul MF înregistrează un nivel din ce în ce mai redus, în unele cazuri acestea fiind imposibil de recuperat; creșterea riscului ca băncile aflate în proces de lichidare, în următorii ani vor fi în imposibilitate de a restitui datoriile față de MF; nerespectarea în continuare de către instituțiile beneficiare a termenelor și condițiilor de implementare a proiectelor, care generează, în unele cazuri, debursarea împrumuturilor cu întârziere, achitarea comisioanelor fiind efectuată din suma contractată și/sau nedebursată a împrumutului, ca rezultat fiind generate cheltuieli suplimentare la bugetul de stat.

Constatările de audit au fost aduse la cunoștința conducerii MF, acestea fiind acceptate, recomandările înaintate, menite să remedieze deficiențele enunțate în prezentul Raport de audit, au fost acceptate de către entitatea supusă auditului și recunoscute ca realizabile.

### VI. RECOMANDĂRI MINISTERULUI FINANTELOR

1. Să asigure în continuare controlul asupra expunerii portofoliului datoriei de stat la riscurile de rată a dobânzii, de refinanțare și valutare, în special în condițiile de creștere a emisiunii VMS pe piața internă (pct. 4.1.1.);

<sup>32</sup> Întreprinderea unor măsuri rezultative în vederea recuperării la bugetul de stat a datorii beneficiarilor garantați și recreditați, în special a datorii cu termenul de achitare expirat și întreprinderea măsurilor de rigoare în vederea valorificării eficiente și implementării în termenele prevăzute a proiectelor finanțate din surse externe

2. Să asigure modificarea cadrului normativ necesar pentru implementarea Conceptului sistemului informațional „Programul de vânzare directă a valorilor mobiliare de stat persoanelor fizice în Republica Moldova” (pct. 4.1.2);
3. Să examineze oportunitatea completării cadrului legal cu prevederi aferente înregistrării împrumuturilor externe în situațiile în care debursarea și ratificarea acestora au loc în perioade de raportare diferită (pct. 4.1.4.);
4. Să asigure, în comun cu autoritățile responsabile, intensificarea măsurilor de rigoare în vederea valorificării eficiente și implementării în termenele prevăzute a proiectelor finanțate din surse externe (reiterată) (pct. 4.1.5.);
5. Să asigure în continuare monitorizarea portofoliului garanțiilor de stat acordate în cadrul Programului de stat „Prima casă” (pct. 4.2.);
6. Să asigure în continuare, în comun cu organele de competență, intensificarea măsurilor rezultative de responsabilizare a beneficiarilor garantați și recreditați, în vederea recuperării la bugetul de stat a datoriilor, în special a datoriilor cu termenul de achitare expirat (reiterată) (pct. 4.2. și pct. 4.3.).

## Semnăturile echipei de audit

Șefa echipei de audit,

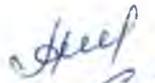
*Auditoare publică principală,*

*Auditor public principal,*

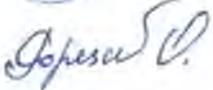
*Auditoare publică superioară,*

Responsabilă de audit:

*Șefa Direcției generale de audit I,*

  
*Tatiana Ailoi*

  
*Artur Moraru*

  
*Oxana Popescu*

  
*Natalia Trofim*

ANALIZA CADRULUI NORMATIV AFERENT DOMENIULUI AUDITAT

Nr. d/o	Denumirea actului legislativ/normativ	Relevanța pentru audit	Subiectul auditat (Procesul operațional)
<b>I. LEGI ORGANICE</b>			
1.1.	Legea bugetului de stat pentru anul 2021 nr.258 din 16.12.2020 (cu modificările ulterioare)	Art.5 prevede alocarea mijloacelor pentru implementarea Programului de stat „Prima casă”; Art.8 stabilește plafoanele pentru datoria de stat internă, datoria de stat externă, garanțiilor de stat interne și garanțiilor de stat externe.	<i>Respectarea plafoanelor aprobate prin Legea bugetului de stat, a datoriei de stat și garanțiilor de stat</i>
1.2.	Legea nr.419 din 22.12.2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat (cu modificările ulterioare)	Definește datoria publică, reglementează raportarea datoriei publice, stabilește scopul, modul de contractare, debursare, rambursare, înregistrare și administrare a datoriei de stat, de acordare a garanțiilor de stat și de recreditare din contul mijloacelor obținute din împrumuturi de stat. Reglementează împrumuturile contractate, în numele Republicii Moldova, de Guvern, prin intermediul Ministerului Finanțelor, și valorile mobiliare de stat, indiferent de termenul lor de scadență, precum și împrumuturile cu termenul de scadență de un an și mai mare, contractate de persoanele juridice menționate în capitolul VII.	<i>Administrarea datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat</i>
1.3.	Legea nr. 293 din 21.12.2017 privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat „Prima casă” (cu modificările ulterioare)	Stabilește cadrul juridic pentru implementarea Programului de stat „Prima casă” și facilitarea accesului persoanelor fizice la procurarea unei locuințe prin contractarea de credite ipotecare garantate parțial de stat	<i>Acordarea garanțiilor de stat interne.</i>
1.4.	Legea nr.190 din 30.09.2011 privind unele măsuri suplimentare de asigurare a stabilității financiare	Stabilește măsurile suplimentare ce urmează a fi întreprinse de stat, bănci și de Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar în scop de menținere a stabilității financiare prin minimizarea riscurilor în sectorul bancar și de repartizare a riscurilor între participanții la piața bancară	<i>Administrarea datoriei de stat interne.</i>
1.5.	Legea nr.235 din 03.10.2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate	Stabilește condițiile de emisiune a obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat nr.807 din 17 noiembrie 2014 și nr.101 din 1 aprilie 2015, acordate Băncii Naționale a Moldovei de către Ministerul Finanțelor pentru garantarea creditelor de urgență	<i>Administrarea datoriei de stat interne.</i>

	din garanțiile de stat nr. 807 din 17 noiembrie 2014 și nr. 101 din 1 aprilie 2015		
<b>II. HOTĂRÂRI DE GUVERN</b>			
2.1.	Hotărârea Guvernului nr.1136 din 18.10.2007 cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr.419-XVI din 22 decembrie 2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat (cu modificările ulterioare)	Aprobă: (1) Regulamentul privind raportarea datoriei publice, conform anexei nr. 1; (2) Regulamentul cu privire la Raportul privind datoria de stat, conform anexei nr.2; (3) Regulamentul cu privire la Raportul privind garanțiile de stat, conform anexei nr.3; (4) Regulamentul cu privire la Raportul privind recreditarea de stat, conform anexei nr.4; (5) Regulamentul privind recreditarea de stat, conform anexei nr.5; (6) Regulamentul privind determinarea cuantumului plății de risc la acordarea garanției de stat, conform anexei nr.6; (7) Regulamentul privind procedura de contractare și debursare a împrumuturilor de stat externe și interne, conform anexei nr.7	<i>Administrarea datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat</i>
2.2.	Hotărârea Guvernului nr.56 din 05.02.2020 Cu privire la aprobarea Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2020 - 2022)”	Stabilește obiectivul fundamental al procesului de management al datoriei de stat, obiectivele specifice, precum și acțiunile care vor fi întreprinse de către autorități în vederea asigurării finanțării și îmbunătățirii structurii portofoliului datoriei de stat, iar implementarea acestora nu va crea presiuni asupra sustenabilității politicii fiscale în ansamblu	<i>Administrarea datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat</i>
2.3.	Hotărârea Guvernului nr.202 din 28.02.2018 Cu privire la aprobarea Regulamentului de implementare a Programului de stat „Prima casă” (cu modificările ulterioare)	Aprobă Regulamentul de implementare a Programului de stat „Prima casă”	<i>Acordarea garanțiilor de stat interne</i>
2.4	Hotărârea Guvernului nr.338 din 03.06.2020 Cu privire la Oficiul de Gestionare a Programelor de Asistență Externă	Aprobă statutul Instituției Publice „Oficiul de Gestionare a Programelor de Asistență Externă”	<i>Administrarea datoriei de stat externe</i>
2.5	Hotărârea Guvernului nr.192 din 22.09.2021 Cu privire la aprobarea Conceptului Programului de vânzare a valorilor mobiliare de stat persoanelor fizice în Republica Moldova	Aprobă Conceptul Programului de vânzare a valorilor mobiliare de stat persoanelor fizice în Republica Moldova	<i>Administrarea datoriei de stat interne</i>
<b>III. ACORDURI DE ÎMPRUMUT 2021</b>			

3.1.	Legea nr.139 din 14.10.2021 pentru ratificarea Acordului de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare privind implementarea Proiectului „Răspuns de urgență la COVID-19 - finanțare adițională”	Ratifică Acordul de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare privind implementarea Proiectului „Răspuns de urgență la COVID-19 - finanțare adițională”, în valoare de 24,8 milioane de euro, semnat la 09 august 2021	<i>Administrarea datoriei de stat externe</i>
3.2.	Legea nr.214 din 09.12.2021 pentru ratificarea Amendamentului din 18 august 2017 la Acordul de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare în vederea realizării Proiectului de achiziție a locomotivelor și de restructurare a infrastructurii feroviare	Ratifică Amendamentul nr.2 la Acordul de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare în vederea realizării Proiectului de achiziție a locomotivelor și de restructurare a infrastructurii feroviare, semnat la Chișinău la 14 noiembrie 2014, în valoare de 23,5 milioane euro, semnat la 06 octombrie 2021	<i>Administrarea datoriei de stat externe</i>
3.3.	Legea nr.7 din 21.01.2022 privind atragerea împrumutului de stat extern din partea Fondului Monetar Internațional prin intermediul mecanismului de finanțare extinsă (EFF)	Aprobă atragerea de către Guvernul Republicii Moldova a împrumutului de stat extern din partea Fondului Monetar Internațional, prin intermediul mecanismului de finanțare extinsă (EFF), în sumă de 209,55 milioane de drepturi speciale de tragere (DST), care va fi utilizat pentru finanțarea necesităților bugetului de stat	<i>Administrarea datoriei de stat externe</i>
3.4.	Legea nr.8 din 21.01.2022 privind atragerea împrumutului de stat extern din partea Fondului Monetar Internațional prin intermediul mecanismului extins de creditare (EFF)	Aprobă atragerea de către Guvernul Republicii Moldova a împrumutului de stat extern din partea Fondului Monetar Internațional, prin intermediul mecanismului extins de creditare (ECF), în sumă de 104,75 milioane de drepturi speciale de tragere (DST), care va fi utilizat pentru finanțarea necesităților bugetului de stat	<i>Administrarea datoriei de stat externe</i>
3.5.	Legea nr.10 din 21.01.2022 pentru ratificarea Acordului de modificare și reformulare a Contractului de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții privind infrastructura feroviară și parcul de material rulant ale Republicii Moldova	Ratifică Acordul de modificare și reformulare a Contractului de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții privind infrastructura feroviară și parcul de material rulant ale Republicii Moldova (din 26 septembrie 2016), în valoare de 24,0 milioane euro, semnat la 24 decembrie 2021	<i>Administrarea datoriei de stat externe</i>

### *Domeniul de aplicare și metodologia auditului*

#### Domeniul de aplicare

Curtea de Conturi a Republicii Moldova, în conformitate cu Programul activității de audit pe anul 2022, aprobat prin Hotărârea nr.75 din 28.12.2021, a inițiat auditul conformității managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în anul 2021. Scopul misiunii de audit este oferirea asigurării asupra conformității managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat realizat de Ministerul Finanțelor în anul 2021, în raport cu cadrul regulator din domeniu, precum și asigurarea că raportarea acesteia este conformă ca parte componentă a Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2021. Auditul a fost efectuat la Ministerul Finanțelor.

#### Metodologia auditului

Pe parcursul misiunii de audit, la efectuarea activităților aferente, echipa de audit a Curții de Conturi a aplicat prevederile: ISSAI 100, ISSAI 400 și ISSAI 4000; Ghidul privind auditul conformității; bunele practici în domeniu. Totodată, echipa de audit a consultat și s-a ghidat de prevederile incluse în Proiectul de GUID 5250 „Ghidul asupra auditului datoriei publice”, care este în proces de lucru și testare de către țările membre ale Grupului de lucru privind datoria publică INTOSAI.

Pentru obținerea unor probe relevante și rezonabile, care să susțină concluziile și credibilitatea constatărilor expuse în Raportul de audit, echipa de audit a utilizat mai multe proceduri de audit: a fost examinat Raportul privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat pe anul 2021;

- a fost examinat și analizat Programul „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2020-2022)”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.56 din 05.02.2020;
- a fost analizată evoluția cheltuielilor aferente deservirii datoriei de stat, inclusiv a serviciului datoriei de stat interne și externe;
- a fost examinat portofoliul datoriei de stat în aspectul maturității, ratei dobânzii, monedei etc.;
- au fost analizate calendarele de desfășurare a licitațiilor de comercializare a VMS pe piața primară și a comunicatelor privind rezultatele acestora;
- a fost solicitată informația privind volumul de VMS deținut de băncile comerciale (dealerii primari);
- au fost examinate ratele dobânzilor la VMS cu scadența de 91 zile, 182 zile, 364 zile, pentru instrumentele financiare cu termenul de scadență până la 1 an, 2-3 ani, 5 ani, ratele nominale medii ponderate ale dobânzii la VMS emise pe piața primară și la VMS convertite;
- a fost analizată situația privind împrumuturile externe și nivelul de debursare aferent acestora;
- au fost solicitate explicații de la persoanele responsabile privind nivelul redus de debursare a unor împrumuturi de stat externe;
- a fost analizat aspectul cost-risc al împrumuturilor noi contractate în anul 2021;
- a fost analizată situația debitorilor garanți și a beneficiarilor recreditați în aspectul onorării obligațiilor față de bugetul de stat și a datorilor cu termenul de achitare expirat;

- a fost solicitată informația privind măsurile întreprinse de MF în vederea neadmiterii și reducerii datoriilor cu termenul de achitare expirat la împrumuturile recreditate și împrumuturile garantate, precum și asigurării veridicității datelor raportate de către beneficiarii împrumuturilor respective;
- au fost analizate alte informații relevante auditului;
- au fost purtate discuții cu factorii de decizie privind unele aspecte constatate.

Totodată, se menționează că datele/informațiile pentru anul 2021 s-au analizat în comparație cu anii 2020, 2019, 2018 și 2017, iar în unele cazuri au fost analizate și prognozele MF pentru 10 ani.

În vederea atingerii scopului misiunii de audit, au fost stabilite următoarele obiective specifice:

Obiectivul specific I. Managementul existent în cadrul MF a asigurat conformitatea administrării și înregistrării datoriei de stat?

Obiectivul specific II. Managementul existent în cadrul MF a asigurat conformitatea acordării garanțiilor de stat?

Obiectivul specific III. Managementul existent în cadrul MF a asigurat conformitatea administrării mijloacelor destinate recreditării de stat?

Având în vedere că ponderea majoră în totalul datoriei sectorului public revine componentei datoria de stat (95,0%), aceasta a fost selectată ca domeniu semnificativ supus verificărilor de audit.

## Dinamica ratei anuale a dobânzii la VMS comercializate în anul 2021

Anul, luna	Termenul de scadență						
	91 zile	182 zile	364 zile	2 ani	3 ani	5 ani	7 ani
Ianuarie	3,37	4,92	5,48	5,46	5,85	6,10	
Februarie	3,32	4,93	5,49	5,46	5,85	6,10	
Martie	3,36	4,93	5,49	5,58	5,85	6,10	
Aprilie	3,36	4,93	5,52	5,52	5,85	6,10	6,50
Mai	3,36	4,96	5,53	5,47	5,85	6,10	
Iunie	3,36	4,99	5,58	5,46	5,85	6,10	
Iulie	3,36	5,04	5,61	5,49	5,85	6,10	6,50
August	3,36	5,18	5,67	5,53	5,85	6,10	
Septembrie	3,78	5,39	5,84	5,73	6,10	6,20	
Octombrie	5,62	6,36	6,68	5,86	6,10	6,20	7,00
Noiembrie	6,99	7,74	7,89	6,16	7,00	7,50	
Decembrie	8,44	9,16	9,06	6,94	7,00	7,50	
<b>Total pe 2021</b>	<b>4,51</b>	<b>5,72</b>	<b>5,94</b>	<b>5,50</b>	<b>5,86</b>	<b>6,11</b>	<b>6,58</b>

Sursa: Informație generalizată de echipa de audit în baza datelor prezentate de MF.

Graficul de răscumpărare a OS emise în vederea executării obligațiilor MF derivate din garanțiile de stat aferente băncilor supuse lichidării

mil. lei

Perioada scadenței	Sold inițial de VMS emise	VMS		Sold final de VMS emise	Dobânda	
		Răscumpărate	Estimativ care urmează a fi răscumpărate*		Achitată	Estimativ care urmează a fi achitată*
04.10.2016-04.11.2017	13.341,20	50,00		13.291,20	618,20	
04.11.2017-04.11.2018	13.291,20	210,00		13.081,20	617,50	
04.11.2018-04.11.2019	13.081,20	230,00		12.851,20	614,50	
04.11.2019-04.11.2020	12.851,20	240,00		12.611,20	613,00	
04.11.2020-04.11.2021	12.611,20	260,00		12.351,20	607,90	
04.11.2021-04.11.2022	12.351,20		290,00	12.061,20		604,30
04.11.2022-04.11.2023	12.061,20		310,00	11.751,20		600,20
04.11.2023-04.11.2024	11.751,20		330,00	11.421,20		597,5
04.11.2024-04.11.2025	11.421,20		360,00	11.061,20		591,30
04.11.2025-04.11.2026	11.061,20		390,00	10.671,20		586,20
04.11.2026-04.11.2027	10.671,20		420,00	10.251,20		565,60
04.11.2027-04.11.2028	10.251,20		450,00	9.801,20		544,8
04.11.2028-04.11.2029	9.801,20		490,00	9.311,20		519,50
04.11.2029-04.11.2030	9.311,20		530,00	8.781,20		493,50
04.11.2030-04.11.2031	8.781,20		570,00	8.211,20		465,40
04.11.2031-04.11.2032	8.211,20		620,00	7.591,20		436,4
04.11.2032-04.11.2033	7.591,20		660,00	6.931,20		402,30
04.11.2033-04.11.2034	6.931,20		720,00	6.211,20		367,40

04.11.2034-04.11.2035	6.211,20		780,00	5.431,20		329,20
04.11.2035-04.11.2036	5.431,20		840,00	4.591,20		288,6
04.11.2036-04.11.2037	4.591,20		900,00	3.691,20		243,30
04.11.2037-04.11.2038	3.691,20		980,00	2.711,20		195,60
04.11.2038-04.11.2039	2.711,20		950,00	1.761,20		143,70
04.11.2039-04.11.2040	1.761,20		950,00	811,2		93,60
04.11.2040-04.11.2041	811,2		811,20	0		43,00
<b>Total</b>		<b>990,00</b>	<b>12.351,20</b>		<b>3.071,10</b>	<b>8.111,4</b>

Sursa: Informație generalizată de echipa de audit în baza datelor prezentate de MF; \* Calcule estimative efectuate de audit în baza formulei de calcul aplicate de MF

Anexa nr.5

Datoria aferentă împrumuturilor recreditate, pe beneficiari, la situația din 31.12.2021, mil. lei

Nr. d/o	Denumirea beneficiarilor recreditați	Total beneficiari	Soldul datoriei la situația din 31.12.2021	
			Total	Inclusiv cu termenul de achitare expirat
<b>1. Agenții economici</b>		<b>35</b>	<b>2.206,1</b>	<b>290,5</b>
Activează în regim ordinar		16	1.904,3	56,1
1	Î.S. "Moldelectrica", Chișinău		626,9	
2	S.A. "Termoelectrică"		641,6	
3	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”		348,8	45,5
4	SA "CET-NORD"		103,3	
5	Regia Apă-Canal Orhei S.A.		28,2	
6	Î.M. Direcția Producție Apă și Canalizare Ștefan Vodă		14,6	0,3
7	S.A. Regia Apă-Canal Soreca		23,2	
8	Î.M. Apă-Canal Cahul		54,7	
9	Î.M. Apă-Canal Ungheni		25,5	
10	Î.M. Apă-Canal Căușeni		12,4	
11	S.A. Servicii Comunale Florești		12,9	
12	SRL "Naturvins"		0,1	0,1
13	F.P.C. „Vindicum” SRL		1,8	
14	SRL Basarabia -L Vin Invest		1,1	1,1
15	SRL Magnolia-94		4,4	4,4
16	SRL „Univers-Vin”		4,8	4,8
Se află în proces de insolvență		12	218,1	150,6
1	S.A. "Dearia Comrat"		3,92	3,92
2	S.A. "Becon-Basarabia"		99,99	99,99
3	S.R.L. "Resursele Moldovei"		19,40	19,4
4	Î.M. "Rețelele termice Vulcanesti"		0,12	0,12
5	II CCP Sadaclia, Basarabasca		1,1	1,1
6	S.A. "Avicola Vadul lui Vodă"		3,1	3,1
7	S.A. "Avicola Bucovăț", Strășeni		6,8	6,8
8	Produse Cerealiere Bălți		4,0	4,0
9	CAPC "Vorniceni-Agrovin"		0,8	0,8

10	CAP "Dimitrov"		4,4	4,4
11	S.R.L. "Mitarix"		4,6	4,6
12	Î.M. Regia Apă-Canal Bălți		69,9	2,34
<b>Sunt potențial falși</b>		<b>5</b>	<b>73,9</b>	<b>73,9</b>
1	Î.S. "Moldtranelectro"		66,1	66,1
2	CAP "Prietenia", Glodeni		4,0	4,0
3	S.A. "Avicola Codru", Nisporeni		1,2	1,2
4	ș-z "Cașcalia", Căușeni		1,6	1,6
5	S.R.L. "Viaktos"		1,0	1,0
<b>Lipsește din Registrul de stat al întreprinderilor și organizațiilor</b>		<b>2</b>	<b>9,86</b>	<b>9,86</b>
1	S.A. "Văleni"		0,86	0,86
2	ÎȘ CPC Bender		9,00	9,00
<b>2. Autoritățile Publice Locale:</b>		<b>27</b>	<b>615,1</b>	<b>4,0*</b>
<b>3. Instituțiile financiare participante</b>		<b>17</b>	<b>4.214,9</b>	<b>1,4</b>
<b>Total general</b>		<b>79</b>	<b>7.036,2</b>	<b>295,9</b>

Sursa: Raportul de stat privind recreditarea de stat conform situației de la 31.12.2021 prezentat de MF; \* Consiliul raional Soroca – contract de recreditare nr.6 din 08.12.2020 - aprovizionarea cu apă potabilă.

Implementarea cerințelor și recomandărilor expuse în Hotărârea Curții de Conturi nr.31 din 28 iunie 2021 „Privind aprobarea Raportului auditului conformității asupra managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în anul 2021”

Recomandarea	Măsurile întreprinse	Confirmarea documentară a implementării recomandării	Statutul implementării recomandării		
			realizat	parțial realizat	nerealizat
<b>Cerințe din partea hotărâtoare</b>					
<b>2.4. Ministerul Finanțelor</b>					
2.4 Pentru luare de atitudine și asigurarea implementării recomandărilor cuprinse în Raportul de audit	În scopul asigurării executării depline și în termen a recomandărilor înaintate de către Curtea de Conturi prin Hotărârea nr.31/2021 „Cu privire la Raportul auditului conformității asupra managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat pe anul 2021”, prin Ordinul ministrului Finanțelor nr.129 din 27.10.2021 a fost aprobat Planul de acțiuni privind implementarea recomandărilor Curții de Conturi din hotărârea sus-menționată	1. Scrisoarea MF nr.05-10/01/12 din 04.01.2022; 2. OMF nr.129 din 27.10.2021 „Cu privire la aprobarea Planului de acțiuni pentru implementarea Recomandărilor din HCC nr.31/2021	V		
<b>Recomandări din Raportul de audit</b>					
1. Să asigure în continuare controlul asupra expunerii portofoliului datoriei de stat la riscurile de rată a dobânzii, de refinanțare și valutare	Pe parcursul perioadei de raportare, au fost elaborate 12 buletine statistice lunare privind datoria de stat, fiind publicate pe pagina web a Ministerului Finanțelor. Buletinele pot fi accesate la următorul link: <a href="https://www.gov.md/ro/sectorul-finanțelor/1012/finanțelor-1012">https://www.gov.md/ro/sectorul-finanțelor/1012/finanțelor-1012</a>  Proiectul Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2022-2024)” a fost elaborat în conformitate cu prognoza indicatorilor macroeconomici, care au stat la baza elaborării Legii bugetului de stat pentru anul 2022 și prognozele privind datoria de stat pe termen mediu. Proiectul a fost expediat Cancelariei de Stat prin scrisoarea nr.11/3-3/38/1371 din 24.12.2021, i s-a atribuit număr unic (651/MF/2021), a fost remis spre avizare, consultări publice și expertiză juridică autorităților vizate. <i>După definitivare, proiectul urmează a fi remis Guvernului spre examinare și aprobare.</i>	1. Programul „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2020-2022)”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.56 din 05.02.2020; 2. Proiectul Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2021-2023)”	V		
2. Să asigure în continuare diversificarea instrumentelor de vânzare a instrumentelor datoriei de stat interne către potențialii investitori	Prin Hotărârea Guvernului nr.192/2021 a fost aprobat Conceptul Programului de vânzare directă a valorilor mobiliare de stat persoaneilor fizice în Republica Moldova” (număr unic 1004/MF/2020).	Hotărârea Guvernului nr.192 din 22.09.2021 cu privire la aprobarea Conceptului Programului de vânzare directă a valorilor	V		

	Crearea platformei de tranzacționare în mod direct a valorilor mobiliare de stat către persoanele fizice va fi asigurată de către Proiectul USAID Transparența Sectorului Financiar în Moldova (FSTA). Conform Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022 (aprobat prin HG nr.235/2021), implementarea platformei electronice este preconizată până la finele anului 2022 (acțiunea 13.20.1).	mobiliare de stat persoanelor fizice în Republica Moldova			
3. Să asigure în continuare, în comun cu organele de competență, întreprinderea unor măsuri rezultative în vederea recuperării la bugetul de stat a datorilor beneficiarilor garantați și recreditați, în special a datorilor cu termenul de achitare expirat	<p>În vederea recuperării la bugetul de stat a datorilor la împrumuturile acordate beneficiarilor recreditați și beneficiarilor garanțiilor de stat, inclusiv cu termenul de achitare expirat, Ministerul Finanțelor transmite trimestrial Serviciului Fiscal de Stat informațiile privind datorii cu termen de achitare expirat ale beneficiarilor de împrumuturi recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor din surse externe, interne și beneficiarilor garantați la situația din 31.12 a anului de gestiune. Astfel, pe parcursul perioadei de referință, de către MF au fost elaborate și expediate către SFS:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- prin Scrisoarea nr.11/2-6/21 din 25.01.2021 s-a transmis informația privind datorii cu termen expirat ale beneficiarilor de împrumuturi recreditate prin intermediul MF din surse externe, interne și beneficiarilor garantați la situația din 31.12.2020 sub aspectul raioanelor;</li> <li>- prin Scrisoarea nr.11/2-6/206 din 27.04.2021 s-a transmis informația privind datorii cu termen expirat ale beneficiarilor de împrumuturi recreditate prin intermediul MF din surse externe, interne și beneficiarilor garantați la situația din 30.03.2021 sub aspectul raioanelor;</li> <li>- prin Scrisoarea nr.11/2-6/344 din 20.07.2021 s-a transmis informația privind datorii cu termen expirat ale beneficiarilor de împrumuturi recreditate prin intermediul MF din surse externe, interne și beneficiarilor garantați la situația din 30.06.2021 sub aspectul raioanelor;</li> <li>- prin Scrisoarea nr.11/2-6/435 din 20.10.2021 s-a transmis informația privind datorii cu termen expirat ale beneficiarilor de împrumuturi recreditate prin intermediul MF din surse externe, interne și beneficiarilor garantați la situația din 30.09.21 sub aspectul raioanelor;</li> <li>- prin scrisoarea nr. 11/2-6/112 din 03.03.2021 a fost prezentată informația privind datoria cu termen de achitare expirat a Î.S. „Calea Ferată din Moldova”;</li> <li>- prin scrisoarea nr. 11/2-6/340 din 09.09.2021 a fost prezentată informația privind datoria cu termen de achitare expirat a F.P.C. „Vindicum” S.R.L.</li> </ul> <p>La fiecare perioadă scadentă sunt înaintate către beneficiarii recreditați cereri de plată. Astfel, pe parcursul perioadei de referință, către beneficiarii recreditați au fost înaintate 129 cereri de plată.</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Scrisoarea MF nr.11/2-6/21 din 25.01.2021</li> <li>2. Scrisoarea MF nr.11/2-6/206 din 27.04.2021;</li> <li>3. Scrisoarea MF nr.11/2-6/344 din 20.07.2021;</li> <li>4. Scrisoarea MF nr.11/2-6/435 din 20.10.2021.</li> <li>5. Scrisoarea MF nr.11/2-6/112 din 03.03.2021</li> <li>6. Scrisoarea MF nr.11/2-6/340 din 09.09.2022</li> <li>7. Scrisoarea MF nr.11/2-7/332 din 15.07.2021;</li> <li>8. Scrisoarea MF nr.11/2-7/334 din 15.07.2021;</li> <li>9. Scrisoarea MF nr. 11/2-7/333 din 15.07.2021</li> <li>10. Scrisoarea MF nr.11/2-7/335 din 15.07.2021;</li> <li>11. Scrisoarea MF nr.11/2-5/341 din 09.09.2021;</li> <li>12. Scrisoarea MF nr.11/2-5/447 din 21.10.2021;</li> <li>13. Scrisoarea SFS nr.26-06/2-12-43340 din 12.04.2021;</li> <li>14. Scrisoarea SFS nr.26-06/2-12/7916 din 13.07.2021;</li> <li>15. Scrisoarea SFS nr.26-06/2-12/111169 din 08.10.2021;</li> <li>16. Scrisoarea SFS nr.26-20/9-09-55/9476 din 14.02.2022.</li> </ol>		V (cu caracter permanent)	

	<p>De asemenea, la necesitate, MF înaintează către aceștia notificări prealabile sau avertizări privind rambursarea datoriilor cu termen de achitare expirat. Auditul menționează că pe parcursul perioadei de referință au fost înaintate 6 notificări (Consiliul raional Soroca, Î.M. „Direcția de producție Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă, „Regia Apă-canal Soroca” S.A, Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, FPC „Vindicum” SRL și „Univers-Vin” SRL) privind rambursarea datoriilor cu termen de achitare expirat.</p> <p>La fel, la necesitate, MF dispune activarea garanțiilor de rambursare a împrumuturilor recreditate în conformitate cu prevederile contractelor de recreditare încheiate sau chiar pregătește materialele pentru înaintarea acestora în instanțele de judecată competente. De menționat că astfel de acțiuni pe parcursul perioadei de referință de către MF nu au fost întreprinse.</p> <p>La fel, trimestrial, față de beneficiarii recreditați și garanți ce au acumulat datorii cu termen de expirat se întreprind măsuri conform legislației în vigoare privind executarea silită față de aceștia. Pe parcursul perioadei de referință, Serviciul Fiscal de Stat a prezintat 4 dări de seamă aferente acțiunilor de executare silită:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- prin Scrisoarea nr.26-06/2-12-43340 din 12.04.2021, SFS a prezentat MF darea de seamă aferentă acțiunilor de executare silită întreprinse până la situația din 31.03.2021, în scopul rambursării datoriilor de către agenții economici beneficiari de credite interne și externe, acordate prin intermediul MF, precum și a mijloacelor dezafectate de la bugetul de stat pentru stingerea împrumuturilor acordate cu garanție de stat;</li> <li>- prin Scrisoarea nr.26-06/2-12/7916 din 13.07.2021, SFS a prezentat MF darea de seamă aferentă acțiunilor de executare silită întreprinse până la situația din 30.06.2021;</li> <li>- prin Scrisoarea nr. 26-06/2-12/111169 din 08.10.2021, SFS a prezentat MF darea de seamă aferentă acțiunilor de executare silită întreprinse până la situația din 30.09.2021;</li> <li>- prin Scrisoarea nr. 26-20/9-09-55/9476 din 14.02.2022, SFS a prezentat MF darea de seamă aferentă acțiunilor de executare silită întreprinse până la situația din 31.12.2021;</li> </ul>				
<p>4. Să asigure, în comun cu autoritățile responsabile, întreprinderea măsurilor de rigoră în vederea valorificării eficiente și implementării în termenele prevăzute a proiectelor finanțate din surse externe</p>	<p>Pentru anul 2021, la etapa de modificare a Legii bugetului de stat pe anul respectiv, Ministerul Finanțelor a examinat nivelul de valorificare a Proiectelor finanțate din surse externe, și în funcție de capacități/contracte, au fost diminuate sau majorate sumele anuale pentru acestea.</p> <p>De asemenea, în procesul elaborării Cadrului Bugetar pe Termen Mediu 2022-2024, precum și a Legii bugetului de stat pentru anul 2022 Ministerul</p>	<p>Analize efectuate; Scrisori de atenționare remise.</p>		<p>V (cu caracter permanent)</p>	

	<p>Finanțelor a inclus sumele destinate implementării Proiectelor finanțate din surse externe în baza propunerilor autorităților publice centrale care gestionează proiectele în cauză prin intermediul Unităților de implementare. Totodată, propunerile au fost analizate în contextul nivelului de finanțare a acestora pentru 8 luni ale anului 2021.</p> <p>Respectiv, Ministerul Finanțelor pe parcursul anului 2022 va monitoriza lunar nivelul de valorificare a proiectelor finanțate din surse externe pentru a atenționa asupra problemelor de finanțare a sumelor incluse în buget.</p>				
--	---	--	--	--	--